

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 26.—
 za en mesec . . . „ 2.—
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . „ 2.—
 V upravi prejemam mesečno . . . 1-70
Sobotni izdaja:
 za celo leto 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostopna pettivrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat „ 13 „
 za trikrat „ 10 „
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznaka, zabavale, osmrtnice itd.:
 enostopna pettivrsta po 13 vin.
Poslano:
 enostopna pettivrsta po 30 vin.
 Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 16 strani.

**Na tretji strani: Izjava zastopnika dr. Da-
 neva nasproti „Slovenčevemu“ dopisniku
 v Londonu o bulgarskem stališču!**

Mir.

**Preliminarni mir med Turčijo in
 balkanskimi državami se je včeraj, 30.
 maja 1913, v Londonu podpisal.** Od
 evropskega ozemlja ostane turškemu
 cesarstvu le še Carigrad z neposrednim
 okolišem, gallipolski polotok z nekaj
 otoki v varstvu Dardanel in Bospora,
 oziroma glavnega mesta in Anatolije,
 kamor se zdaj težišče Turčije pre-
 makne.

Ni naloga političnega lista raz-
 glabljanje o najglobljih vzrokih tega
 preobrata, ki znači po vsej priliki sploh
 propad osmanske carevine. Madžarski
 učenjak Vambery je razvoj Turčije in
 njenih prvih početkov najbolje opisal.
 Patriarhalno življenje nomadske rodovi
 na najnižji stopnji kulture v porečju
 Amur- in Sir Darje so bili vsled silnega
 pritiska sorodnih Mongolov na eni, ki-
 tajskega cesarstva, kojega uprava jim
 ni prijala, in gospodarskih neprilik na
 drugi strani prisiljeni začeti se pre-
 mikati proti jugu in jugozapadu. Spre-
 jeli so od prvih oznanjavalcev izlama
 Mohamedovo vero, si podjarmili del
 Perzije, nato pa si osvajali počasi ev-
 fratsko porečje, kjer jih je naposled
 obnemogli kalif na najslovesnejši na-
 čin v Bagdadu priznal za dediče na na-
 čelih izlama sloveče svetovne vladavine.
 Sto in sto let je preteklo, preden so
 se turški rodovi sploh zavedli svoje
 narodne enote, preden so se iz pastir-
 jev, lovcev in roparjev nekoliko po-
 kmetili in postali sposobni za svojo ve-
 liko zgodovinsko nalogo. Šele, ko so
 prišli preko Armenije na eni in Sirije
 na drugi strani v konflikt z Byzancem,
 se začne njihova svetovna carevina na
 vzhodu. Slede dolgoletni boji z vzhod-
 norimskim cesarstvom, ki jim končno
 pade kot zrelo jabolko v naročje. Še
 predno zavzemo bajni Carigrad, se na-
 stanijo v Evropi in si počasi podjarm-
 ljajo bizantinsko gnjilobo, ki se po ve-
 likem delu prenese na nje same. Že
 sto let prej pa uničijo slovanske drža-

ve, ki so se pa takrat vsled dinastičnih
 razprtij tudi že nahajale v stanju pro-
 pada. Najresnejši branik krščanstva
 proti osmanstvu je bila takrat srbska
 država, ki je po svoji slavni preteklosti
 stala pred možnostjo, da nastopi vladno
 na celim Balkanu kot dedič Byzanca
 in zakraljuje od Drača do Carigrada.
 Toda Dušanovi sinovi so se med seboj
 mesarili za bogate dežele. Naposled je
 ostal kot branitelj krščanske kulture
 na Balkanu zraven mogočnega Tvrtka
 v Bosni in junaškega Rumuna Mircea
 v Podonavju samo še Lazar, eden naj-
 pobožnejših knezov svoje dobe, gradi-
 telj lepega samostana Ravanice. Na
 Kosovu je Murad, ki sicer slovi kot naj-
 tolerantnejši osmanski cesar, z veliko
 težavo premagal slovansko vojsko in
 padla sta oba, Murad in car Lazar.
 Najlepša jugoslovanska narodna pe-
 sem pripisuje ta tragični dogodek dej-
 stvu, da si je Lazar svojevolično name-
 sto zemeljskega carstva izvolil carstvo
 nebeško. Osmansko cesarstvo je z zma-
 go nad srbstvom na Kosovu na eni
 in zavzetjem Carigrada na drugi stra-
 ni postalo gospodar na Balkanu. Nek-
 daj tako mogočno bulgarsko carstvo že
 ob prvem navalu Turkov ni zmoglo
 pravega odpora, ker je bilo takrat še
 bolj oslabiljeno kot srbsko. 14. in 15.
 stoletje tvorita periodo najbolj razvite
 energije iz Azije prihrumelih hord, ki
 so se v tem času obrabile tudi divjega
 navala strahovitiga »biča božjega«, Ti-
 murlenka. 16. stoletje in polovica 17.
 stoletja značita njihovo ekspanzijo pro-
 ti severu in jugu, vendar si vlaških
 podonavskih provinc, albanskih gora
 in vseh benečanskih pozicij vsaj ne še
 v tej dobi niso mogli docela podjar-
 miti, zasedenje Hrvatske in Ogrske ter
 velikega dela Ukrajine, pomeni največ-
 ji obseg Turčije v zgodovini, na Krimu
 se drže najbolj s pomočjo nominalno
 podložnih Tatarov. Za to slavno dobo
 se imajo Turki zahvaliti svojim jani-
 čarom, renegatom v svoji upravi, oslab-
 ljenju osrednje Evrope vsled reforma-
 cijskih homatij in njihovih posledic in
 izključno kramarske politike perfidnih
 Benetk. Renegati, ki so služili v turški
 državi, ponajveč Grki, so pa zanesli v
 Turčijo tudi duha verskega indiferen-
 tizma in zlasti v 17. stoletju se opaža
 nek usodni razkroj v turški družbi, ki
 je s tem dejstvom precej v zvezi. Za
 vojaki iz dobe Ahmeda Köprülüja pri-
 dejo na vrh »effendiji«, ljudje, povrhu
 obilnani s francosko kulturo. Tudi sul-
 tani naglo propadajo, pravo osmanstvo
 gineva, mehkužnost se razširja, voja-

ški najemniški sistem pretresa državo
 z neprestanimi krvavimi revolucijami.

Takrat pa se okrepe tudi habsbur-
 ške dežele in cesar Karol spočne veliko
 misel osvajanja Balkana pod egido ka-
 toliške misli. Ob istem času pa se zač-
 ne tudi dvigati moč »moskovitov«
 in nekaj časa vidimo Avstrijo in Rusijo
 skupaj na delu osvobođenja balkanskih
 kristjanov, ki sta si ga izrečno na svoj
 program napisale. Toda Avstrija, ki je
 že stala v Belgradu in Sofiji, pride
 po nesreči v prvo vojsko z dvigajočo
 se Prusijo, začne se tudi ljubosumje
 med katoliško državo in Rusi, ki nosijo
 na svoji zastavi pravoslavje, končno vi-
 dimo Turčijo v boju samo s Katarino
 Veliko, ki zada z mirom pri Kučuk Kaj-
 nardžiku Turčiji drugi usodni udarec
 za požarevaškim mirom. Turčija ne po-
 meni odsej onstran Save in Donave
 ničesar več. V 18. stoletju ima Turčija
 nekaj časa miru, toda zdaj se začneja
 gibati raja v njeni državi. Dogodki od
 takrat do danes so še preveč v spomi-
 nu, da bi jih ponavljali. Turčija se sku-
 ša z idejami francoske revolucije ne-
 koliko poživiti, toda le še bolj doprine-
 se k svojemu razpadu in zadnji uda-
 rec ji zada mladoturštvo, ki ga je tako
 mnogoobetajoče zasnoval genialni Mid-
 hat paša. Gjauri se otresejo jarma tur-
 komongolov. Allah kerim — Bog je
 tako hotel!

Ni dvoma, da je izlam poglavitni
 vzrok, da se Turčija ni v Evropi delj
 držala kot petsto let in ni v tej dobi
 ustvarila nobenih kulturnih vrednot
 ne na evropski ne na azijski celini ne
 v severni Afriki, ki pa dejansko nikoli
 ni bila s Turčijo prav zvezana. Mnogo-
 ženstvo je bilo vzrok neurejenemu ded-
 nemu nasledstvu v dinastiji, vsled če-
 sar je bila v Turčiji notranja revolu-
 cija na najvišjem mestu stalen pojav.
 Dobre lastnosti osmanov, zmernost,
 vztrajnost, patriarhalnost, je izlamski
 fanatizem skvaril. Večjo svobodo je
 užival v Turčiji pravzaprav le krščan-
 ski klerus, bosansko plemstvo, rumun-
 ski boljari in zviti grški trgovci in ban-
 kirji. Pri vsaki priliki je turški izlam-
 ski fanatizem, podžgan od prirojene
 turkmenske krvoločnosti, bruhnil na
 dan in zahteval hekatombe žrtev. Naj-
 bolj je Turke prvotno držala skupaj
 železna disciplina, ki so se je naučili že
 v svoji pradobi od svojih krutih gospo-
 darjev Mongolov na robu puščave, po-
 zneje pa je zavladala v Turčiji fevdal-
 na anarhija najhujše vrste. Socialni
 nazori izlama so bili vzrok, da se je
 zemlja opustošila, da se ni obdeljevala

in pametno izrabljala, da je obstojal
 prepad med podjarmljenimi in reveži
 ter zmagovalci in privilegiranimi paši,
 begi in agi. Končno se je pa osmanstvo
 kot izrečno naroden princip brutalno
 uveljavljalo nad drugimi narodi. Da je
 spričo tega cvetela korupcija in da so
 naposled tudi finance prišle v največji
 nered, je le naravno. Pri vsem tem ima
 seveda tudi svoj delež nekulturnost
 turštva kot takega brez ozira na izlam,
 ker iz zgodovine vemo, da so tudi iz-
 lamske države umele ustvariti visoko
 kulturo, n. pr. arabska, nekoliko tudi
 perzijska in indska, ki so plemensko
 od turštva popolnoma različne. Kar so
 Osmani lepega producirali, je izključ-
 no arabskega in perzijskega izvora, se-
 veda pa je arabstvo poleg renegatov iz
 krščanstva zaneslo v turštvo tudi neke
 zelo pogubne racionalistične struje. Da-
 nes je osmanska pasma že tako dege-
 nerirala, da od leta do leta število otrok
 strahovito pada, da je polovica prebi-
 valstva od najhujših bolezni okužena
 in poginja vsled glada, siromaščine in
 zanikarnosti.

Prihodnosti osmanskega proble-
 ma danes ne gre še prorokovati. Dasi
 je danes tudi že delitev turške posesti
 v Aziji na dnevnem redu, se bo turška
 carevina še nekaj časa držala in igrala
 tudi še v Evropi nekaj vloge. Že sedaj
 le malo manjka, da si balkanski zavez-
 niki ne skočijo v lase in brezdvoma
 iščejo vsi že prijateljstva svojega nek-
 danjega najhujšega skupnega sovraž-
 nika. Toda zdaj se bo dal spor med Sr-
 bijo, Bulgarijo in Grčijo najbrž še re-
 šiti. Dasi se ne spuščamo v to, je li
 upravičeno stališče, da se srbsko-bul-
 garska pogodba vzdrži ali je upraviče-
 no stališče, da se izpremeni, je vsake-
 mu Slovemu jasno, da je v slučaju, ako
 Bulgarija ne odneha od svojega stali-
 šča, boljše, da se Srbi udajo nego da
 iščejo zvez z drugimi proti Bulgariji,
 na drugi strani pa je Bulgarom seveda
 popolnoma na prosto dano, ako hočejo
 sami Srbom priznati kakšne koncesije.
 Na vsak način pa je strah, da bi bili
 Srbi, katerih je toliko milijonov, resno
 ogroženi, ako Bulgari vso Makedonijo
 dobijo, prazen. Če ostaneta obe državi
 zvezani, se lahko v svojem nadaljnjem
 razvoju le podpirata. Zakaj treba po-
 misliti, da balkanski problem še nika-
 kor ni rešen.

In Azija! Tu postane akuten pro-
 blem Armenije, ki je tudi imela nekdanj
 cvetočo državo, Arabije, ki teži za sa-
 mostalnostjo in celo za versko hege-
 monijo v izlamu, Perzije, na katero bo

LISTEK.

Anton Čehov:

Strašna noč.

Iz ruščine prestavil Al. Pen.

Ivan Petrovič je postal čisto bled,
 privil svetilko in pričel s tresočim glasom
 pripovedovati: »Velika tema je ležala nad
 zemljo v noči pred Božičem leta 1883., ko
 sem se vračal od spiritistiške seje proti
 stanovanju. Ulice, skozi katere sem šel,
 niso bile razsvetljene. Stanoval sem pri
 cerkvi Marijinega vnebovzetja v Moskvi,
 v hiši visokega uradnika Mihajloviča; torej
 v najbolj pustem delu mesta. Težke in
 temne misli so me nadlegovale na poti
 proti domu.

Tvoje življenje se bliža koncu . . .
 Delaj pokoro . . .

To je bil stavek, ki mi ga je razodel
 duh Spinoze, katerega je poklical spiritist
 iz onega sveta. Prosil sem, da naj duh po-
 novi stavek, in ta ga ni le ponovil, ampak
 zraven še pristavil: »Danes ponoči.« Ne
 verujem spiritizmu; toda misel na smrt me
 je užalostila in preplašila. Smrt, gospodje,
 je nekaj neizogibnega, nekaj vsakdanjega;
 vendar ni človeški naravi le misel nanjo
 zaraditega nič manj zoprna in strašna. In
 tedaj, ko me je obdajala neprodna, mrzla

tema in so velike in težke dežne kaplje
 bile ob tlak in je veter ječal nad visokimi
 strehami, ko nisem videl žive človeške
 duše in slišal nikakega človeškega glasu,
 tedaj je objel neskončen, nepopisen strah
 moje srce. Čeravno nimam babjega srca,
 sem vendar gledal le naprej in sem se bal
 pogledati na stran ali celo nazaj. Mislil
 sem, da bom gotovo ugledal smrt v podobi
 blede žene, če se ozrem.

V močnem razburjenju je Petrovič
 vzdihnil, izpil kozarec vode in nadaljeval:
 »Ta grozni strah, katerega si gotovo
 morete predstavljati, me ni zapustil tudi
 takrat, ko sem stopal po velikih stopnicah,
 odprla vrata in stopil v stanovanje, kjer je
 bilo čisto temno. Strašno je divjal in tulil
 vihar in se zaletaval v okna, kot bi želel
 v gorko stanovanje.

Če smem verjeti duhu, — sem rekel
 sam pri sebi, — bom moral umreti pri
 žalostni pesmi tulečega viharja. To ni ravn-
 o prijetna misel!

Prižgal sem žveplenko . . . Veter je
 močneje zapihal. Tiha, tožeča pesem se je
 izpremenila v jezno bučanje. Spodaj nekje
 se je z močnim ropotom zaprlo priprto
 okno. Ubožec, kdor je v taki noči brez
 strehe, sem si mislil.

Toda nisem imel časa udajati se takim
 mislim. Ko je žveplenka razsvetljevala
 sobo in sem se zbežal ozrl okoli po sobi,
 sem zagledal nekaj nenavadnega. Kako

škoda, da ni dosegel vihar žveplenke!
 Potem ne bi bil videl morebiti ničesar, in
 moji lasje ne bi vstali vsled strahu. Za-
 kričal sem, stopil korak nazaj in zaprl
 vsled groze in velikega strahu oči . . .

Sredi moje sobe je stala krsta.
 Modri plamenček ni dolgo trepetal;
 toda imel sem dosti časa videti glavne
 obrise krste. Videl sem jo, vso črno, okra-
 šeno z zlato pobarvanim papirjem. Na
 sredi je bil pritrjen velik in lep križ. So
 reči, gospodje, ki si jih dobro zapomnite,
 čeravno ste jih videli le en trenutek. Tako
 je bilo tudi s to krsto; komaj eno sekundo
 sem jo videl; toda še danes se spominjam
 vseh njenih podrobnosti. Bila je določena
 za srednjeveškega človeka. Dragocene
 noge pri krsti in lepi, kovinski držaji so
 pričali, da je bil umrl bogat.

Ves zmeden sem pobegnil iz sobe in
 hitel brez preudarka in premisleka vsled
 velikega strahu po stopnicah. V veži in na
 stopnicah je bilo temno; noge so se mi za-
 letale v dolgo suknjo in čudno se mi zdi,
 da nisem padel in si polomil vseh kosti.
 Na cesti sem se naslonil ob goli železni
 drog, na katerem je bila svetilka, da bi se
 odpočil. Srce mi je močno bilo; komaj sem
 dihal . . .

Eden izmed poslušalcev je privil sve-
 tilko, da je gorela svetleje, in se pomaknil
 bliže pripovedovalcu, ki je nadaljeval: »Ne
 bi se čudil, če bi zagledal v sobi ogenj,

tatu ali besnega psa . . . Ne bi se čudil,
 če bi se udrl strop ali tla, če bi se porušile
 stene. Toda kako je prišla krsta v mojo
 sobo? Odkod je prišla? Kako more priti v
 sobo revnega uradnika draga, aristokrat-
 ska krsta? Ali je bila prazna, ali je ležalo
 v njej truplo? Kdo je bil umrl človek, ki
 me je obiskal na tako redek in strašen
 način? Čudna zagotetka!

Mislil sem: Če se ni zgodil čudež, po-
 tem tiči vmes gotovo hudodelstvo.

Pokrepčal sem se nekoliko. Vrata so
 bila med mojo odsotnostjo zaprta in za-
 klenjena, in kraj, kjer se je nahajal ključ,
 je bil znan le mojim prijateljem. Toda pri-
 jatelji mi vendar niso prinesli krste.

Duhovi so mi napovedali smrt, sem
 mislil. Morebiti pa so se vrhutega potru-
 dili in mi prinesli krsto, da bi je ne bilo
 treba meni preskrbeti.

Gospodje, nisem pristaš spiritizma;
 toda tak slučaj bi samega filozofa prestra-
 šil, da bi postal lahkoveren.

To je vse skupaj neumnost, straho-
 peten sem kot šolarček, sem rekel koneč-
 no sam pri sebi. To je le optična prikazen
 in nič drugega. Na poti proti domu sem bil
 tako slabo razpoložen, da ni čudno, če sem
 videl krsto, katere v resnici ni bilo . . .
 Gotovo sem se zmotil.

Dež mi je padal na obraz in veter se
 je zaletaval v suknjo in čepico . . . Zmrzo-
 val sem, ker sem bil premočen do kože,

propad ozmanstva tudi globoko vplival. Tja do Gangesa in Brahmaputre, do aralskega jezera in do izvirov Nila bodo segli valovi tega procesa.

Mir pozdravljamo. Toda vsi vemo, da ne bo trajen in da je ta mir le začetek še usodnejših dogodkov. Orientalski problem slejkoprej grozi kulturnemu človeštvu. Čakajo nas zelo resni časi.

Zavezniki — sovražniki?

(Od našega londonskega dopisnika.)

London, 26. maja 1913.

Na podlagi informacij od strani najmerodajnejših tukajšnjih slovanskih diplomatičnih krogov je slika sedanjega položaja sledeča:

V najbližjem času se pričakuje formalni konec vojne med Turčijo in zavezniki. V rednih okoliščinah pomeni sklenitev miru končno razrešitev in ureditev prepornih činiteljev, ki so dali povod bojnim dogodkom. Razmere na Balkanu in dogodki, kakor so se razvili izkaže prve dobe mirovnih pogajanj, pa so povzročili, da bo s sklenitvijo miru med vojskujočimi zdaj sicer tudi formalno rešena ena glavna zadeva, mir na Balkanu pa še ne bo zagotovljen.

S turškim odstopom ogromnega ozemlja se na stečaj odpro vrata resnemu konfliktu med zavezniki za razdelitev plena. Že izpočetka vojske niso bile prevelike nade, da bi krščanska balkanska zveza preživela turški poraz. Da se ne bi turški plen razvil v prenevarni vzrok preranega razdora, so zavezniki že pred vojsko sklenili med seboj več ali manj določne pogodbe glede razdelitve ozemlja. Pa dasi so se zavedali, da s tem še niso premagane vse bodoče težkoče, je — kakor je razvidno iz ponovnega zatrjevanja dr. Daneva pri prvem razgovoru z vašim dopisnikom in ob drugih prilikah — vseeno prevladovalo mnenje, da se bodo dale vse težkoče, najsi še tako velike, naposled vseeno složno in gladko poravnati. Takrat dr. Danev in z njim vsi prijatelji Balkancev pač niso slutili, da se bodo dogodki razvili na način, ki je obžalovanja vreden: s turškim porazom je izginil temelj balkanske solidarnosti in z njim cela zveza, ki je zdaj komaj še formalna, v kolikor gre za sklenitev miru s Turki. Še več! Vsak čas je pričakovati, da padejo bivši zavezniki drug čez drugega radi starega prepornega ozemlja — Makedonije.

Prebivalstvo večjega dela Makedonije je brez dvoma bulgarsko; na jugu ob egejski obali je dolg in ozek pas, ki je grški, na severu pa sega v ozemlje srbskega narečja. Med Jugoslovani itak ni določne meje, ampak tvorijo — kot se ponosno poudarja — praktično en narod z več narečji, ki prehajajo polagoma in nezasledno drug v drugega. Šolska izobrazba je razširila razliko med temi narečji, v deželah kot je Makedonija, brez pravega šolstva, je pa ta razlika malenkostna. Lahko se reče, da bi makedonski Slovani — s katerim imenom jih nazivljajo — takorekoč v enem mesecu postali Srbi po jeziku, da bi postali deležni dobrot srbskih šol, in bi se enako v enem mesecu jezikovno popolnoma pobulgarili, da bi bili pod vplivom bulgarskih šol. Vzlic temu jezikovnemu dejstvu pa so prebivalci tudi v etnografskem pogledu Bulgari. Da bi bili Srbi, bi jih Srbi že

davno reklamirali zase, kakor so reklamirali druge Srbe in Jugoslovane.

Predaleč bi zašli, da bi se podrobneje spuščali v to vprašanje. Eno dejstvo naj služi v dokaz. V knjigi »Servia by the Serbians«, ki jo je izdal Alfred Stead v Londonu leta 1909 in ki so jo spisal najodličnejši srbski strokovnjaki, je zemljevid srbskega ozemlja (ne kraljevine). In po njem sega srbsko govoreče ozemlje na jugu približno do črte, ki po zadnji bulgarsko-srbski pogodbi loči interesno sfero obeh dežel. Medtem ko je po tej knjigi celo v Istri 150.000 duš »srbsko« govorečega prebivalstva, medtem ko so na tem zemljevidu v Albaniji zaznamovani albanski Srbi, ni na tem zemljevidu nikjer makedonskih Srbov (dasi jih knjiga našteva 300.000, — očitno severno od omenjene črte), ki bi bili brez vsakega dvoma zaznamovani, če bi obstojali.

Isto velja glede nekega drugega, po Srbih inspiriranega zemljevida, ki je izšel v »Review of Reviews«, ki je toli naklonjen Srbom. Po njem se srbska sfera zopet končuje pri omenjeni črti, dasi vsebuje na severozapadni strani celo — nas Slovence! Da bi bili Srbi segali dalje proti jugu, bi bulgarsko-srbska pogodba brez najmanjšega dvoma to dejstvo vpoštevala, saj je bila sklenjena na podlagi narodnostnega ozemlja in narodnostnega združenja.

Isto narodnostno združenje je bilo tudi cilj in namen cele te vojske. Na podlagi tega načela so zavezniki apelirali na velesile in na cel svet, in to načelo bi moralo biti tudi merodajno za postopanje zaveznikov med seboj.

Na podlagi tega načela je Bulgarska upala zediniti vse bulgarsko ozemlje od Črnege in Egejskega morja do albanskih gor. Posebno pa je naravno hrepenela po glavnih pristanih z neobhodno potrebnim zaledjem, vstevši Solun. Zdaj pa se je zgodilo nepričakovano, da se Srbija brani izpolniti pogodbine določbe, češ, da se ne vjemajo z nepričakovanimi in nepredvidenimi dejstvi, z relativnimi žrtvami in dejansko osvojitvijo ozemlja.

Bulgari, na katere je odpadel pri vojski poglaviti delež posla in ki so zbog tega računali tudi na največji delež osvojitve, gotovo niso pričakovali, da bi mogli uspehi ostalih zaveznikov tekmovati z njihovimi ter jim škodovati. Dogodki so šli drugo pot. Medtem ko so Bulgari v Trakiji skušali streti glavno silo turške armade ter s tem opravljali delo, od katerega je bilo vse ostalo odvisno, so Srbi in Grki hitro podrli manjše postranske dele turške vojske. Grki so prodirali proti severu do skrajne svoje narodnostne meje in preko Soluna. Od nasprotne strani so srbske vojske pritiskale in gnale Turke daleč v kraje, ki spadajo po pogodbi v bulgarsko sfero in ki so brez vsakega dvoma bulgarsko ozemlje, ter so posedle dvakrat toliko dežele, nego so se izpočetka nadejali.

Nenadejani uspeh je rodil silno častihlepije, in tako se zdaj branijo zapustiti osvojeno ozemlje. Srbi in Grki so dalje med tem časom utrdili svoje pozicije v tem ozemlju, medtem ko je bulgarska vojska še vedno primorana stati pred Cataldžo in Bulairom — najboljši dokaz odločilne važnosti njihovega deleža pri celi vojski.

Srbi in Grki so šli še en korak dalje in so sklenili med seboj zvezo proti svojim zaveznikom Bulgarom — taka zveza, žal, v istini obstoja — hočejo razdeliti med seboj ozemlje, ki je povsem bulgarsko ter izključiti Bulgare iz vse tiste

Makedonije, ki leži zapadno od reke Vardar.

Če naštevamo vse to, se ne zgodi iz prav nobene animoznosti do enega ali drugega naroda. Ali resnica in pravica zahtevata, in če ne to, vsaj njihove lastne koristi, kakor se bodo sami kmalu zavedli.

Grški kakor srbski nastop proti Bulgariji je bodisi s stališča morale, bodisi pametne politike enako neprimeren. Ni drugega nego čisti goli oportunizem in izrabljanje, ki taji in krši v prvi vrsti isto načelo narodnega združenja, ki je bil cilj balkanske zveze in njihove vojske. Vse, kar se more o tem ravnanju reči, je, da se opira na hevarna načela, ki bi n. pr. opravičevala vsakojako avstrijsko politiko proti Srbom in italijansko proti Grkom. Srbi so to dovolj izkusili v nedavni preteklosti, Grki pa so ravno na tem, da občutijo to na lastni koži. In kar ne želiš, da bi tebi storili, ne stori drugim!

Če bodo Srbi in Grki še dolgo vztrajali pri tem nastopu, je prav gotovo, da jim navsezadnje ne bo vseč. Predvsem se obrne evropsko javno mnenje proti njim — kolikor se že ni. Njihovo ravnanje proti Bulgarom je n. pr. v angleškem časopisu vzbudilo veliko nejevoljo in ostro obsodbo. »Daily News and Leader« n. pr., ki je glasilo balkanskega komiteja, očita Srbom nič manj nego izdajstvo! Je li to v njihovo korist? Če oni kršijo načelo bulgarskega narodnega združenja, kje pa so potem njihove zadeve? Mnogo važnih še davno ni rešenih, najsi so med njimi take, kakor na primer glede dostopa in pristanišča ob Jadranskem morju, v kateri so se le izpostavljali za cilje ruske politike.

Pogodbe so sicer po diplomatskem mnenju nekaj takega kot postavne — namreč za to, da se prelamljajo — a prelamljajo se, ko se tekoča časa porušijo podstave, na podlagi katerih so bile sklenjene. A da bi kdo kršil pogodbo, na kateri se takorekoč še črnijo ni posušilo, to pač ne gre. Ni čuda, da se javnost, ki je bila dozdej Grkom in Srbom tako naklonjena, obrača od takega verolomnega nastopa.

Prepir za Makedonijo.

Prof. Anton Bezenšek.

Sofija, 27. maja 1913.

Kdor želi dobro balkanskim narodom, mora na to delovati, da se med seboj sporazumejo.

Harold Spender.

Slovenci so sigurno prijatelji slovanskim narodom na Balkanu. Njim je eno pleme kot drugo enako milo in drago. Zato jih hudó boli, da se je vnel razdor med Srbi in Bulgari. Slovenci stoje daleč na strani in se obnašajo nepristransko. Vendar iz tega ne sledi, da bi morali mi biti samo ravnodušni opazovalci teh razprtij; kajti dobro vemo, da je tukaj vprašanje ne samo glede usode dotičnih plemen, ampak tudi glede usode celega Balkana, vseh Jugoslovanov in celó vesoljnega Slovanstva. Prepir netiti ne pride nobenemu Slovanu na um; saj se še Rusi kot najstarejši bratje ogibljejo neposrednega poseganja v prepir kot arbitri.

V istini ni lahka reč o srbsko-bulgarskem prepiru pisati. Čim bi se izpustili v podrobnosti, že bi se izpostavili ostremu napadu od te ali one strani.

Torej govorimo le v občem smislu. Razum vsikdar hoče obče in ne-

obhodno, a strasti človeka nagibljejo k posameznemu in slučajnemu. Tako govori etika. Ako pustimo pri tem vprašanju na stran slučajnosti in gledamo v bodočnost ter pomislimo, kaj je neobhodno potrebno vsem balkanskim Slovanom, mislimo, da ne bo nikdo tako kratkovidni, da bi trdil, da morejo balkanski narodi tudi brez vzajemnega sporazuma in brez sloge izhajati pa doseči lepo bodočnost in napredovati v prosvetnem in gmotnem oziru. Zgodovina se ponavlja. Nesloga med balkanskimi narodi je omogočila pred 500 leti zmago Turkov nad njimi; ali se ni bati, da bi pri novi neslogi, pri novih medsebojnih prepirih ali bojih mogli uporabiti ugodni trenutek drugi sovražniki Slovanov ter jih vpreči v »moderen jarem«, kateri je v marsikaterem oziru še bolj težak, kakor starodolni turški jarem? —

Ta strah je opravičen. — Kolikor nam je bilo prijetno pisati o slogi med brati na Balkanu, objavljati prizore vzajemnega prijateljstva med Bulgari in Srbi pred vojno in med njo, tako nam je danes neprijetno pisati o nastalem prepiru med istima bratskima narodom. Sicer pa mi nismo osamljeni v tem oziru. Tudi Rusom, Čehom, Hrvatom, Slovakom in Poljakom je ta pojav jako zoprn. Ruski listi, na prvem mestu »Ruskoje Slovo«, imenuje ta prepir naravnost »škandal za delež Makedonije«, in piše, da bi bila — ako splohi pride do tega — takšna vojna sramotna medsebojna vojna.

Z ozirom na zgoraj omenjeno etično načelo tako vojno ne more diktirati razum, ampak strast.

»Ruskoje Slovo« žuga explicite Srbom — a implicite tudi Bulgarom, — da ne morejo v tem slučaju računati niti na podporo Rusije, nit ina simpatije držav tripelentente. »Trmoglavu protivljenje razumnim motivom« — tako piše omenjeni list, — »in slepi šovinizem bodo jim odvzeli simpatije evropske javnosti ter bodo povzročili odtujenje med srbsko narodnostjo in ruskim občinstvom.« Tukaj se misli brez dvojbe »pars pro toto«. A potem nadaljuje isto važno glasilo ruskih slavofilskih krogov: »Simpatije Evrope in moralna podpora Rusije so pa veliko večje vrednosti za Srbe (oziroma južne Slovane), kakor pa nekaj tisoč kvadratnih kilometrov prepornega zemljišča.«

Do tod ruski časnik v imenu velike večine slovanskih bratov svetuje s pohlevnimi izrazi k mirnemu pobotanju, potem pa nadaljuje in skončuje z resnobo: »Samo po sebi se razumeva, da gola svetovanja in prepričevanja k razumnosti le slabo delujejo na razvročene glave. Ako zavezniki ne bi znali razdeliti si med seboj Makedonijo, tedaj bo pač Evropa primorana se dela poprijeti. Nova balkanska vojna se na noben način ne sme dopustiti. Velemoči razpolagajo s potrebnimi sredstvi, da napravijo konec neumnim prepričevanjem in nepopustljivosti z ene in druge strani. A to sredstvo je — avtonomija Makedonije. Razume se, da se bo k temu sredstvu pristopilo samo v skrajnem slučaju, kadar bodo že vsa druga sredstva za pomirjenje izrabljena.«

Tako piše ugledno rusko glasilo, in to citirajo bulgarski kakor srbski listi. (Glej »Utro« dne 24. maja, št. 821.) To dejstvo samo po sebi govori dosti jasno, da rusko javno mnenje za Bulgare in Srbe ni malo važno.

Moral sem iti nekam... toda kam? Ali naj se vrnem na stanovanje. Potem bi se izpostavil nevarnosti, da bi videl krsto še enkrat; in to bi presegalo moje moči. Če ne bi videl pri sebi nobenega človeka, če ne bi slišal nikakega človeškega glasu in bi ostal sam, čisto sam pri krsti, v kateri leži lahko mrtvec, potem bi izgubil razum. Toda ostati na cesti, v dežju in mrazu, je bilo nemogoče.

Sklenil sem iti k svojemu prijatelju Ivanu in tam prenočiti. Kakor veste, se je pozneje ustrelil. Tedaj je imel v najemu lepo sobo v hiši trgovca Schädlerja, ki je bil Nemec.

Pripovedovalec si je obrisal s čela mrzli pot in nadaljeval: »Prijatelja nisem našel doma. Ko sem potrkal na vrata in se prepračil, da ni doma, sem poiskal ključ, odprl vrata in vstopil. Slekli sem mokro suknjo in poiskal v temi zofo, na katero sem se vsedel, da bi se odpočil. Bilo je zelo temno v sobi. V bližnji cerkvi je vabilo k polnočnici. Prižgal sem žveplenko. Toda luč me ni oprostila strahu, nasprotno! Nepopisljiva groza me je vnovič objela... Zakričal sem, naglo vstal in skoro nezaveden bežal iz sobe...»

V tovariševem stanovanju sem zagledal isto kot v mojem: krsto!

Prijateljeva krsta je bila večja kot moja in je bila še bolj strašna. Kako je prišla sem? Da je bila optična prikazen, nisem mogel nič več dvomiti... V vsakem stanovanju vendar ne more biti krsta! Bolezen na živcih imam, halucinacijo. Naj pridem kamor hočem, povsod bom ugledal strašen obisk smrti.

Izgubil bom razum! sem pomislil prestrašen in se prijel za glavo. Moj Bog! Kaj naj počnem?

Glava mi je hotela počiti; kolena so se šibila... Stal sem na cesti; dež je lil kot iz škafo, vihar pa bi me bil kmalu odnesel, in jaz nisem imel niti suknje, niti čepice. Vrniti se na stanovanje prijateljevo mi ni prišlo niti na misel, kajti to bi presegalo moje moči. Bojaznen me je imela tesno k sebi pritisnjena v naročju. Lasje so se mi ježili, mrzel pot mi je stopal na čelo, čeprav sem veroval v halucinacije.

Kaj sem hotel storiti? Bil sem čisto brez uma in v nevarnosti, da se prehladim. Slučajno sem se domislil, da stanuje na Nikolajevi cesti dober prijatelj — slučajno zdravnik. Tudi on je bil pri spiritistiški seji. K temu sem hitel... Bival je v nekem hotelu v petem nadstropju.

Pri njem sem moral zopet prestati veliko muko. Ko sem stopal proti petemu nadstropju, sem naenkrat zaslišal strašen ropot. Nekdo je tekal semintja in močno zapiral vrata.

Nato se je razlegel strašen krik: »Pomoč! Pomoč! Hlapci, kje ste?«

Nekaj trenutkov pozneje je pritekla po stopnicah temna postava v kožuhi in z raztrganim cilindrom.

»Vasilij!« sem zaklical, ko sem spoznal, da mi teče nasproti moj prijatelj. »Ali si ti? Kaj ti je?«

Vasilij je obstal pri meni in me zgrabil za roke. Bil je bled, dihal je težko in je trepetal. Gledal je divje in zmedeno okoli sebe.

»Ali si ti, Ivan?« me je vprašal z zamolklim glasom. »Ali si resnično ti? Tako si bled, kot bi ravnokar vstal od mrtvih... Slišiš, ali si morebiti le vizija? Moj Bog... Kako strašno je tvoje obličje...«

»Toda kaj je s teboj? Tvoj obraz je čisto izpremenjen!«

»Oh, dragec, pusti me, da se oddahnem... Veseli me, da sem te dobil, če si resnično Ivan, če nisi le vizija. Prokleta spiritistiška seja... Tako je razburila moje živce, da sem, prišedši domov, videl v sobi krsto!«

Sam svojim užesom nisem verjel in sem ga prosil, naj še enkrat pove.

»Krsto, resnično krsto!« je rekel doktor in se utrujen vsedel na stopnico. »Nisem strahopetec; toda živ zlodej bi se prestrašil, če bi se zadel, prišedši od spiritistiške seje, ob krsto!«

Zmešan in jecljaje sem pripovedoval doktorju o krstah, ki sem jih videl.

Z odprtimi očmi in ustmi sva se gledala nekaj časa. Potem pa sva sklenila prepričati se, če nisva le fantazirala.

»Najbrže so krste, tvoje in moje, resnične in se ne motiva. Kaj hočeva početi?« je rekel doktor.

Stala sva celo uro na mrzlih stopnicah in zmrzovala. Naposled sva sklenila otresti se strahu, zbuditi natakara in iti z njim v zdravnikovo sobo. To sva tudi izvršila. Pri vstopu v sobo smo prižgali svečo in zagledali resnično dragoceno črno krsto. Natakara se je pobožno prekrižal.

»Sedaj moramo določiti,« je rekel bledi doktor, trepetajoč na vsem telesu, »je li krsta prazna, ali pa... če skriva mrtveca.«

Po dolgem obotavljanju se je doktor pripognil in odtrgal s tresočo roko pokrov od krste. Pogledali smo v krsto in...

Krsta je bila prazna.

Mrtveca ni bilo v njej; toda namesto njega smo našli pismo sledeče vsebine:

»Dragi Vasilij! Veš, da so naše premoženjske razmere v strašno slabem stanju. Tičimo do vratu v dolgovih. Jutri ali pojutrišnjem nam bo vse prodano. Zadnjič smo sklenili skriti vse dragocene reči. Kakor veš, obstoji vse naše premoženje v krstah, in zato smo se odločili skriti najdragocenejše izmed njih. Obračam se na tebe, kot na prijatelja: pomagaj mi in reši naše premoženje. V nadi, da nam boš pomagal, ti pošiljamo krsto, katero skrij, dokler je ne bomo zahtevali. Brez pomoči znancev in prijateljev bomo propadli popolnoma. Upam, da nam ne boš odbil prošnje. Vsem mojim pravim prijateljem sem poslal krste, ker zaupam v Vašo pomoč. Tvoj prijatelj Ivan Čeljustin.«

Po tem dogodku sem bil tri mesece v zdravniški oskrbi, ker sem bil hudo zbolel. Naš prijatelj pa je rešil premoženje. Sedaj dela nagrobne spomenike in tudi — krste. Njegova obrt ne uspeva posebno dobro, zato se bojim vsak večer, kadar pridem domov, da bom ugledal ob postelji marmornat spomenik ali pa rakev.

A ruski list s tem svojim mnenjem ni predstavljal svetlu nekega novega. V ožjih krogih na Balkanu je bilo že pred meseci znano, da obstoji v Makedoniji stranka — več ali manj znatna — katera hoče imeti avtonomno Makedonijo; ta se imenuje stranka separatistov. Ona deluje iz lahko umevnih razlogov na tihem; tudi je sama za sebe dosti slaba. Ako pa dobi vzpodbudo od tako močne strani, kakor je Rusija, potem poraste njen pogum, kmalu dobi novih pristašev in bodočnost se ji nasmehlja celó nepričakovano. Med Bulgari v prestolnici se že nahaja precejšnje število takih, kateri sodijo

liki Salomonu: ne dopuščamo, da se razseče naše dete na kose, rajše naj ostane celo in naj se razvija samostalno; ko po preteku nekaj let poraste, spoznalo bo samo, kdo mu je prava mati.

Tako se pojavlja sedaj nova oblika za rešenje makedonskega spornega vprašanja. Še je čas odločiti se Srbom, Bulgarom in Grkom za miren sporazum, prej ko bi nastopil novodobni »Salomon« — ako bi evropska diplomacija bila sploh dostojna te personifikacije modrosti — in rešila vprašanje v omenjenem smislu — »de nobis sine nobis«.

Izjava zastopnika dr. Daneva nasproti „Slovenčevemu“ dopisniku o bulgarskem stališču.

(Od našega londonskega dopisnika.)

London, 28. maja 1913.

Kdor čaka, dočaka. Resničnost tega rekla sem imel priliko dobrega izkusiti danes, ko sem se bil napotil v »Ritz Hotel«, bivališče bulgarskih delegatov, da izposlujem — če mogoče — razgovor z voditeljem bulgarske delegacije dr. Danevom. Dobro uro sem že čakal, da bi govoril v tej zadevi z g. Angelovom; pa pred menoj je čakalo še dobrega pol tuceta angleških časnika in g. Angelov je imel polne roke posla. Na nasprotnem koncu velike vzprejemne dvorane so sedeli trije drugi bulgarski gospodje med seboj. Po njihovem obnašanju je bilo lahko uginiti, da dr. Daneva ni bilo doma, da pa ga vsak trenutek pričakujejo. Nervozno sem že gledal na uro, ki se je nagibala že proti poldnevju, ko zagledam v nasprotnem zrcalu prihajati dr. Daneva. Komaj sem vstal, je bil že blizu mene, in ko me je ugledal, je stopil naravnost k meni ter me preprijazno pozdravil. Umrši nato ostale gospode, stopi za trenutek k njim, nato pa se vrne, z vidnim značilnim nasmehljajem na obrazu do mene z vprašanjem: kaj in kako?

Popeljal me je do fotelja v kotu in jaz sem takoj prešel k stvari ter mu izrazil namen mojega nadlegovanja. Iz njegovega odgovora sem imel priliko spoznati, da so zlasti časi, ki so jih časniki imeli v prvi dobi mirovnih pogajanj, minuli. Dr. Danev sam principielno ne dovoljuje več intervievov; v ta namen so na razpolago časnikarjem drugi gospodje, ki jih je to pot več nego zadnjič. Ta ukrep je čisto naraven in umeven; saj so gospodje prišli semkaj urejevati prevažne zadeve tičoč se domovine, ne pa da bi zadovoljevali brezdanko radovednost neštevilnih časnika. Če bi dr. Danev dovolil razgovor enemu, bi ga naravno i drugemu, s tem pa ne bi bil prišel do pravih svojih opravkov, pa da bi tudi dan imel 48 ur! Če je že več gospodov komaj v stanu utolažiti sušo časnikarjev, kako bi mogel storiti to en sam, ki je povrh vsega glava cele delegacije!

Po prijaznem zasebnem pogovoru je dr. Danev poklical enega prej omenjenih gospodov, me predstavil g. Georgijevu ter rekel: »Kar želite izvedeti od mene, vam pove g. Georgijev in kar vam on pove, je ravno tako, kakor če bi vam bil jaz povedal.« Po malo besedah z obema je nato odšel po svojih poslih.

Sedla sva z g. Georgijem, da zadosti moji radovednosti. Že med poprejšnjim čakanjem so mi oči vedno uhajale k njegovi osebi bolj nego k ostalim gospodom. Spomnil sem se bil poročnika Wagnerja, ki je napisal knjigo: With the Victorians Bulgarians, kjer omenja generala Radka Dimitrijeva, poveljnika III. bulgarske vojske, ki so mu vojaki z bok velike podobnosti z Napoleonovim obrazom nadeli ime: Napoleonče-to. In g. Georgijev ima enako značilno sličnost. A to le mimogrede. Kmalu sva bila v razgovoru, v katerem je gospod s posebno opreznostjo zbiral besede ter premišljal odgovor. Podajam kolikor mogoče njegove besede, vsekakor pa vsebinsko njihovo jedro.

»Stvari stoje tako — je rekel — da dr. Danev prejkuje že tekom današnjega dne popoldne — sreda — podpiše mir s Turki, ne glede na to, kdaj store isto drugi. (Mir se bržčas sklene toliko prej, ko je včeraj sir Edvard Grey malone nepričakovano osorno namignil zavlačujočim Srbom in Grkom: Ali skleniti mir ali pa je londonske mirovne konference konec.) Prva posledica tega bo, da bo bulgarska vojska, ki stoji zdaj vezana pred Caltaldžo, prosta za razpolaganje. Na bulgarsko vojsko je odpadla najtežja naloga, medtem ko so imeli Grki in Srbi le s posttranskimi turškimi oddelki opraviti. Slednjim bi se že pri Kumanovem slaba godila. V najkritičnejšem trenutku te bitke, ko so bili Srbi od Turkov že malone obkoljeni, je prišla najzadnejša bulgarska vojska pod poveljstvom generala Teodorova na pomoč pri levem krilu srbskega generala Stepanoviča, odkjer se je potem rešila cela bitka. (To vest potrjujejo angleški popisovalci bitke pri Kumanovem.) Grki sicer trdijo, da so s svojim vojnim brodomjem izkazali veliko uslugo Bulgarom, pa je le nasprotno resnica, ker je bilo vse delovanje grškega brodomja za Bulgare škodljivo. Ono je preprečilo, da Turki niso mogli prevažati vojakov in vojnih potrebščin na celo njihovo bojišče, predvsem Solun in Makedonijo. S tem so bili primorani naravnati vsa svoja podkrepitja preko Carigrada in — proti Bulgarom.

Glede bulgarsko-srbske pogodbe je stališče Bulgarije tako, da absolutno

vztraja na lojalni in popolni izvršitvi njenih določb. Vsaka drugačna razrešitev te pogodbe je izključena. Če Srbi trdijo, da se določbe te pogodbe niso držale, velja to v veliki meri za nje same. Res je, da niso bili vezani postaviti toliko število vojakov na noge, a oni so jih svoje voljo — radi Albanije itd. Na opetovana vprašanja, ali pomeni neizvršitev pogodbenih določb za Bulgarijo casus belli, ni bilo mogoče dobiti nobenega določenega odgovora, slišal sem le, da so Bulgari povsem lojalni v svojem ravnanju, kakor vztrajajo na lojalni izvršitvi pogodbe, razen če Srbi udarijo na bulgarsko ozemlje kot leta 1885. Držanje besede je edina možna razrešitev tega vprašanja in glede tega se med prizadetima vladama ne vrše prav nobena pogajanja — vsako nasprotno trditev naj dementiram.

Bodoče meje med Bulgarijo in Srbijo slone na določilih njihove pogodbe; pristaviti je le še toliko, da ima Bulgarija namen postati preko Šar Planine mejaš Črnogore.

Glede mej z Grško pa je poudariti edino to, da Bulgarija nikdar in pod nobenim pogojem ne odneha od Soluna, ki mora postati bulgarski. (Dovoljujem si spominjati na enako decidirano izjavo, kakor mi jo je dr. Danev podal pri prvem razgovoru; obenem pa na nekaj, kar je mogoče čitati med temi in drugimi vrsticami, iz česar je posneti, v kateri smeri se utegejo vršiti bližnji in važni dogodki.)

Glede bodočnosti balkanske zveze je Bulgarija že iz vsega početka pokazala s svojim ravnanjem, da ji je na tem, da ostane zveza trajna. To bi bilo v interesu vseh zaveznikov. Bulgarija pa ne more iti tako daleč, da bi ona, ki je v vojski doprinesla daleko največje žrtve, dobila zdaj le tisto, kar bi ji bivši zaveznici pustili, da bi bila ona njuna služabnica. Upati je, da postane po sklenjenem miru razmerje s Turčijo najboljše. Bulgarija ni imela ž njo posebnih, drugih sporov nego kolikor se je šlo za osvoboditev sorojakov. S tem da je zdaj to doseženo, ni nobenih drugih zaprek za najboljše odnose.

Isto velja o Rumuniji. Vzlíc nekaterim malenkostim so bili Rumuni do Bulgarov lojalni. Da bi bili na njihovem mestu Srbi, bi gotovo šlo vse drugače. In z bok tega se javnost ne bo smela preveč čuditi, če pride v kratkem do presenetljivih dogodkov v zvezi z Rumunijo, s katero bržčas nastane prav tesna zveza. Ali je pričakovati, da se Bulgarija s tem odvrne od troentete ter nagne k trozvezi, ni bilo mogoče dobiti določenega odgovora, s poudarkom pa se je izjavljalo, da Bulgarija je in ostane lojalna.

Dolgoví Ljubljane.

DOLGOVI, OZIROMA POSOJILA OBČINE LJUBLJANSKE, ZA KAJ SO SE DOVOLILA IN ZA KAJ JIH JE PORABILA LIBERALNA SLOVENSKA VEČINA V OBČINSKEM SVETU.

1. Posojilo 1.000.000 kron, dovoljeno s sklepom deželne zbornice z dne 9. aprila 1892 v sledeče namene: 1. Prispevek mestne občine za delnice dolenske železnice 110.000 K. 2. Prispevek k zgradbi deželne

bolnice 72.000 K. 3. Prispevek za osuševanje barja 280.000 K. 4. Za zgradbo novega mostu čez Ljubljanico (Jubilejni most) 200.000 K. 5. Za nakup vojaškega preskrbovališča in vojaške bolnice na Dunajski cesti 360.000 K.

Na račun tega posojila je izplačala Mestna hranilnica ljubljanska 6. junija 1896 400.000 K, 28. julija 1898 360.000 K, 1. septembra 1908 240.000 K. Zadnja dva zneska se bodeta po poročilu mestnega magistrata ljubljanskega porabila za gradnjo vojaškega preskrbovališča ter za osuševalna dela na ljubljanskem barju.

2. Posojilo 800.000 kron, dovoljeno s sklepom deželne zbornice za zgradbo mestne elektrarne 14. februarja 1895.

3. Posojilo 27.200 kron, dovoljeno s sklepom deželne zbornice 6. marca 1896 za mestno elektrarno.

4. Posojilo 864.800 kron, dovoljeno s sklepom deželne zbornice 6. marca 1896 za zgradbo topničarske vojašnice.

5. Posojilo 64.000 kron, dovoljeno s sklepom deželne zbornice 5. maja 1899 za nakup hiše št. 2 na Glavnem trgu.

6. Posojilo 1.600.000 kron, dovoljeno s sklepom deželne zbornice 5. maja 1899 v sledeče namene: 1. Za zgradbo Mestnega doma 240.000 K. 2. Za zgradbo osemrazredne deške šole in župnišča pri sv. Jakobu 200.000 K. 3. Za mestno ubožnico 130 tisoč kron. 4. Za ljudsko kopel 40.000 K. 5. Za tlakovanje cest, ulic in trgov 240.000 kron. 6. Za napravo novih cest, ulic in trgov 350.000 K. 7. Za povečanje elektrarne 400.000 kron.

Na račun tega posojila se je dvignilo pri Mestni hranilnici ljubljanski: 28. septembra 1900 800.000 K, 2. decembra 1901 300.000 K, 27. novembra 1902 330.000 K, leta 1904. 170.000 kron.

Sklepom deželne zbornice z dne 29. januarja 1910 se dovoljuje mestni občini ljubljanski znesek 170.000 kron, ki se prihrani od posojila 1.600.000 kron pri postavkah, določenih za tlakovanje in napravo cest, ulic in trgov na ta način, da se nekaj teh del ni izvršilo, sme poleg v to svrhu že določenih 400.000 kron tudi še porabiti za povečanje elektrarne.

7. Posojilo 2.450.000 kron, dovoljeno s sklepom deželne zbornice 15. januarja 1909 za sledeče namene: 1. Prispevek k troškom za osuševanje barja 130.000 K. 2. Za zgradbo višje dekleške šole 120.000 K. 3. Za zgradbo tretje mestne deške in druge mestne dekleške šole 700.000 K. 4. Za zgradbo mestne tržnice 800.000 K. 5. Za dobredelne namene v proslavo 60letnega cesarjevega jubileja 280.000 K. 6. Za nakup delnic »Delniške družbe za plinovo razsvetljavo v Ljubljani« 420.000 K.

Na račun tega posojila se je dvignilo pri Mestni hranilnici ljubljanski meseca avgusta 1909 in 1910 1.000.000, oziroma 700.000 K, maja 1911 750.000 kron.

Porabilo se je: 1. Za zgradbo dekleškega liceja 220.991 K. 2. Za zgradbo novega vojaškega preskrbovališča 253.685 K. 3. Za osuševalna dela na ljubljanskem barju 209.200 K. 4. Za zgradbo c. kr. obrtne šole 514.603 K. 5. Za različne prireditve povodom cesarjevega jubileja 63.012 kron. 6. Za zgradbo ljudske šole na Prulah 83.424 K. 7. Za načrte 6829 K. 8. Za zgradbo poljanskega mostu 21.905 K. Ostali del posojila se bode porabil po dopisu magistrata v poravnano računov za začeta, a še ne dovršena dela pri c. kr. obrtni šoli, obeh ljudskih šolah, za zgradbo delavskih

Ene par besed ud kuritarju.

II.

Jest nism vedu, al b ud smeja poču, al kua b naredu, ke m je gespud ta pust Slemšk prpoudvou, kašne velike važnost je en mašetn za leberalna stranka in za »Sluvsenk Narud«.

»Prjatu! Puvej m pu pravic, al res cela leberalna stranka iz »Sluvsenkem Narudam« uređ sloni res sam na tojmo mašetne!«

»Nej sluni na kumr če; škandal b biu pa le, če b pršou jest, reprezentant jaunga mnejna sam iz enmo mašetnam u kavarna in med ldi. Tu b bla ena šlamparija, ena neudpestiliva šlamparija. Pepe, a s moreš ti mislt enga vojskavodja brez sable?«

»Kuku? A u suvražнке iz figa u nus dregu? En vojskavodja ja more mt sabla, de se iz mo buri, a ne? Ti pa vnder na pišeš iz mašetnam, de b jih tku neubhodn putrevvou pr sojmo puklice.«

»Vojskavodja se figa buri s sabla! En vojskavodja se neko na buri, ampak sam druge kumandera, de se bureja.«

»Pol pa na nuca sable — —«

»Za burejne ne, ampak zatu, de kej representera.«

»A tku! Tu je pa kej družga! Ti šč pa iz mašetnam representerat.«

»Tuku je! Pepe; pumisl sam, kua b biu en urednik ud »Sluvsenskega Naruda«, če b mou sam en mašetn, hlače pa iz tinta pupackane? Ena packa b biu sam a ne? In ena packa vnder na more bi urednik ud enga leberalnga, najbulš infurmiringa dneunka! Vs ugled b šou rakam žvižgat in lde b ga začel čez rama gledat, ker pr nas se sod čluveka sam pu ublek. Če pa en urednik zgebi ugled, je pa kokr prbit, de ga zgebi tud tist list, kermu je taka packa za urednika. Tega nas pa Buh ubvar!«

»Buh nas ubvar! Al prjatu, iz tojem hlačam in mašetnam s me skori zmešu, de b hmal na vedu pu kuga sm prouzaprou h teb pršou. Uzem vnder hitr klubuk in pejma vn na lft, de se uzuni puguvureva. Tle notr je tku zatuht in vs lft je zastruplen iz ta orekli-cana leberalna pulitka.«

»Me na sprauš vn iz takmla hlačam, če b me iz šterem vulmi vn uleku.«

»Kua uš pa naredu! A uš večn tle notr in čaku, de u packa zginla vn iz hlače?«

»Pučaku um, de se u nuč mardila, pol um pa hitr smuknu in druge hlače ubleku. Če se t na medi, pa se tlela used, pa m puvej, kua te je prnesl h men.«

»Se pa bom, no!« In usedu sm se nasprut gespuda ta pustga Slemška tku, de sma se gledala ud ubličja du ubličja; uteknou fajfa u usta, ruke pa u varžete in sm začeu:

»Prjatu, te dni enkat sm brau u ta »Sluvsenkmu Narude«, de sa bli u »Unione« na tist Slomšk - Einspilarju slaunast sam kuritarsk ubrazi za videt. Puvej m prjatu prou pu pravic, kašn sa pa te ubrazi? Pu kum se pa spuznaja, de sa kuritarsk?«

»Scer men kuritarsk ubrazi prou zaprou nč am na greja; ampak, de na už nazadne mislu, de se jest res na nč družga ne zastopem, kokr sam na vojska in na balkanske humatije, t čm pa use glih tud u tem uzire uči odpri, de na uš tku navedn, kokr sa dondons druh časnikari razun mene. Lej, kdur pride na klerikalna veselica al slaunast, ta je kuritar; ta ma neki uzad in b rad neki dusegu, zatu se štul h takem veseliam; če je pa že dusegu, se štul pa iz hvaležnost. Sevede, de b se tu na ubraze kermu poznal, tu še za guvort ni.«

»Ja, na zamer prjatu; pol prhajaja pa tud na leberalne prreditive sam tak, ke maja kej uzad in b rad dusegl; če sa pa že dusegl, pa iz hvaležnost. Astn, putentakem sa pa tud med vam videt sam kuritarsk ubrazi.«

»Na boš, jaka! Leberalci sma pa usi iz samga prepričajna. Kua pa more kdu ud nas pričakvat, ke sami nč nimama?«

»Prjatu, nekar se na zareč. Jest pu znam enga prefesarja, ke se u sojeh mladeh leteh še glihe ni sturu iz use politke; zdej na stare leta se pa žene in žene, de mu kar kosti pokaja, za leberalna pulitka, pa zakaj? Al ke je sprevidu, de u hmal pr leberalnem kurite, kašn mest prost, ke u več futra u nem, kokr mu ga more punudet prefesarsk stan? Ta kurit stuji že bl na konc Resluve ceste in se mu prau: plinarna.

»Mhm.«

»Pol puznam enga ženerja, ke se tulk zastop na pulitka, ket zajc na boben in vnder je tulk časa brsku pu leberaln pulitk, de se je prinu du rotnuškega kuritca. Scer ni ta reč tku vn izpadla, kokr se je on troštu; no, pa nazadne je le bulš, de je saj neki, kokr pa nč. De le mečkn špice sojga jezika pumoč u kurit, pa se prec loži udahne.«

»Mhm. Ti, ampak zdela je že tulk tema, de se na u vidu flek na mojih hlačah, če grem vn.« tou se je zmazat gespud ta pust Slemšk.

»O, le še mal putrp; sej še nism usega puvedu. Naštejem t lohka neki

hiš, sklenjeno povodom cesarjevega jubileja, in za dekliški licej.

8. Posojilo 1.803.000 kron, dovoljeno s sklepom deželnega zbora 29. januarja 1910 v sledeče namene: 1. Za napravo dveh nabiralnikov kanalov in postranskih kanalov 500.000 K. 2. Za napravo in popravilo mostov ter za odkup sveta, za napravo ceste, ki bi vezala Karlovske ceste z novim mostom čez Ljubljanico ob podaljšanju Opearske ceste, 200.000 K. 3. Za sezidavo c. kr. obrtne šole 1.000.000 K. 4. Za prispevek k stroškom podvoza na Martinovi cesti 103.200 kron.

Od tega posojila se je dvignilo pri Mestni hranilnici ljubljanski 21. novembra 1911 600.000 kron, in sedaj je bil dviganju pri deželni banki kranjski 1.000.000 kron.

9. Posojilo 200.000 kron, dovoljeno s sklepom deželnega zbora 19. oktobra 1910 v svrhu obratne glavnice pri Mestni zastavljalnici. — Posojilo se je dvignilo dne 28. februarja 1912.

Loterijsko in potresno posojilo ne pride tu v poštev, kakor tudi ne neki že 100 let stari dolg 91.185 kron. Vsega skupaj ima tedaj mestna občina ljubljanska tega dolga 8.809.200 kron. — Od te svote odpade na elektrarno 1.397.200 kron, ki se obrestujejo in amortizujejo iz dohodkov elektrarne. — Občini pripade 7.412.000 K za obrestovanje in amortizacijo. Ako vzamemo za to samo 5%, je treba na leto 370.600 kron. Produktivna je samo topničarska vojašnica.

Po zakonu dovoljuje deželni zbor občini posojilo, ta sklep deželnega zbora mora dobiti Najvišje potrjenje. Logično se ne sme dovoljeno posojilo v nobene druge namene porabiti; eventualna izprememba je edino odvisna zopet od privolitve deželnega zbora. Tako se je dovolilo s sklepom deželnega zbora, da se sme od posojila 1.600.000 kron delni znesek 170.000 K porabiti za elektrarno in izločiti druge točke.

Poglejmo si pa sedaj posojilo 2.450.000 kron. Posojilo se je brez dovoljenja deželnega zbora porabilo v popolnoma druge namene. Kredit za tržnico se je popolnoma izčrpal, ne da bi se napravile tržnice. Za vojaško preskrbovališče se je izplačalo 253.685 kron, v dopisu mestnega magistrata z dne 1. septembra 1908 se pa naznanja, da se bode ostanek posojila v znesku 600.000 kron z dne 9. aprila 1892 porabil za osuševalna dela na barju. Ali se je ta znesek za vojaško preskrbovališče dvakrat plačal? Kako se opravičuje dejstvo, da se plačujejo stroški za c. kr. obrtno šolo iz tega posojila, medtem ko je za to posojilo dovoljeno bilo nanovo 29. januarja 1910. Kako se opravičuje, da se je od posojila 1.803.000 kron porabil znesek 500 tisoč kron, ki je bil namenjen za napravo kanalov-nabiralnikov v 21. novembra 1911, a kanali so se pričeli graditi šele leta 1913? Za kaj se je ta svota porabila? Znesek 1.000.000 kron se sedaj dviguje pri deželni banki za kanale-nabiralnike, a je dovoljen za c. kr. obrtno šolo. Za delnice plinarne se je izdalo glasom računskih zaključkov 371.000 kron, a posojilo za to je bilo dovoljeno v znesku 420.000 kron. Ker se je posojilo popolnoma v znesku 2.450.000 kron izčrpal, za kaj se je višji znesek 50.000 kron porabil?

Občinski red § 81. jasno določuje, da se sme odtujiti glavinska lastnina občine in njenih zavodov v vrednosti nad 100.000 kron le z dovoljenjem deželnega zbora, ki

leberalnih riučku, ke tešaja h kurite, de du jutri na uva gutova. Ampak, ke vidni, de toje užesa nisa nava-jena takeh rči pušlušat, te pa na um več nadlegvou iz takem, ke h kurite tešaja, ampak sam umenem nej še en-ga, dva, ke sa že pr kurite.»

»Oh, Pepe, nekar me na martri! Jh puznam tud jest. Ta peru nam čs naprej vržt derehterja mestne hraniln-ce — — —»

»Tu s m že iz jezika dol uzeu; al na jezik mam — — —»

»Oh, raj mouč pa tih bod. Če čma bt prou pravičn, morma nazadne rečt, da se žene use naprej. Puglej: gspu-dična Theimerjeva b bla tud rada me-nišetrske predsednk, zatu se tku žene. Jest hrepenim pu protfele vojnga me-nistra; gspude Mulavrhe b strašn ustregl, če b ga naredl za finančnga nistrske predsednk, zatu se tku žene. javna dela; prefesar Rajsnar b se pa pa tud na branu protfela menistra za uk in bogočastje, de ma pusebna zmož-nast za tu, je pa pukazu že ket dereht-kinematugrafa. Viš, Pepe; tku se žene use nasrkriž, de b se prrlnl du kašnga kurita.»

»Maš prou! Sam tu na morm za-pupast, kuku morte pol klerekalcem naprej metat . . .»

»Tu je pa pulitka! . . . Tku zdej več use; zdej me pa pust, de grem dam. Zdej je že tku tema uzuni, de b šou lohka clu brez mašetna na cesta. Če me glijh čs, me pa lohka spremeš

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

mora za to izposlovati Najvišje dovoljenje. Ali ne tvori stavbeni prostor prejšnjega vojaškega oskrbovališča na Dunajski cesti glavinsko lastnino občine? Občina mora imeti ali stavbeni prostor ali pa denar kot glavinsko lastnino, in se denar ne sme porabiti kratkomalo za tekoče potreščine, posebno če temu nasproti stoji pasivum 360.000 kron. Ta zadeva spada, ker se od-tuži glavinska lastnina občine nad 100.000 kron, pred deželni zbor.

Naša stranka zahteva, da se spravi občinska uprava v sklad z obstoječimi zakoni, da se dá pojasnilo, kdo je dovolil uporabiti posojilo v druge namene, kakor je pa to dovolil deželni zbor — in iz katerih dohodkov so se ti izdatno prekoračeni zneski pri Jubilejskem mostu, pri Mestnem domu, pri ljudski kopelji, pri c. kr. obrtni šoli, pri »Tivoliju« itd. plačali.

Naša stranka zahteva red, ker če se to ne napravi, nima noben proračun in noben računski zaključek postavnega temelja. V to je pa poklican — deželni odbor.

Samoumor vohuna polkovnika Redla.

Vohunstvo polkovnika Redla, ki se je ustrelil, ko so mu njegovi sotovariši častniki zločin dokazali, pretresa avstrijsko javnost. O načinu, kako da so Redlov zločin odkrili, se poroča:

Kako so odkrili Redlov zločin.

Vojaške oblasti so dobile tajne ovadbe, da polkovnik Redl občeje z osebami, ki so osumljene špionaže. Na te ovadbe se pa niso ozirali, ker je moral Redl kot načelnik vohunskega urada generalnega štaba tudi s takimi osebami občeati. Ko sta pa bila aretirana vohuna Jandrič, je avditor major Kunz zaplenil kovčeg s papirji, med katerimi se je nahajalo pismo ruskega vojaškega atašaja Jandriču, v katerem mu piše, da če kaj sam ne izve, naj se obrne na polkovnika Redla, ki je gotovo informiran. Major avditor Kunz je to naznanil voditelju garnizijskega sodišča in načelniku generalnega štaba. Zbirali so nato proti Redlu dokaze in pazili, da bi ne mogel pobegniti in so ga na Dunaj pozvali. Ko je Redl na Dunaj odpotoval, so v Pragi njegovo stanovanje preiskali in našli spise, ki so dokazali, da je Redl nadziral špionažo in da je tudi sam špioniral. Rezervatne akte, ki so se šele sestavljali, je izdal in tako njih učinek preprečil in obveščal osumljene vohune o uradnih načrtih proti njim. Dognali so, da je bil Redl tudi v Pragi v zvezi z raznimi ruskimi agenti, ki so prihajali z Dunaja v Prago. V Pragi se trdi, da je bil v zvezi z Redlom ruski konzul Šukovski.

Prvi sum proti Redlu je povzročilo neko iz Varšave došlo poročilo, ki je naglašalo, da se mora v praškem ali v litomeškem armadnem zboru nahajati nevaren vohun. Ob krizi so namreč došla 8. in 9. armadnemu zboru povelja, na katera je že, predno so bila izvedena, s protiodredbami Rusija odgovorila. Izdali so nato za litomeški zbor izmišljeno povelje, na katero se v Rusiji ni nič zgodilo. Jasno je zato bilo, da mora biti vohun kak višji častnik 8. armadnega zbora. Osumili so polkovnika Redla, ki je razkošno živel in trdil, da je bogat, dasi ni imel premoženja. Bil je tako generozen, da je dal vojaški oblasti zastoj svoj avtomobil na razpolago. Imel je tudi znanje z več lahkoživkami, ki so ga veliko denarja stale.

Nadporočnik Jandrič obsojen na 20 let. — Še tri vohune zaprli.

Na Dunaju so pred nekaj dnevi zaradi špionaže še tri osebe zaprli, tri so pa še osumljene. Trdi se, da je nadporočnik Jandrič svoje vohunstvo že tisti dan priznal, ko so ga aretirali, da je že obsojen v 20leten zapor, da se nahaja zdaj v Wollersdorfu in da ga prepeljejo v neko gališko kaznilnico.

Vohun Redl pred samoumorom priznal svoj zločin.

Oče polkovnika Redla je bil višji železniški uradnik v Lvovu. Polkovnik Redl se je večkrat nahajal v Krakovu, v Lvovu in v Przemyslu, kjer občeal veliko s častniki in je nabral ogromno materiala za svoje vohunstvo. V Pragi je baje celó neka vojaška oseba kompromitirana. Poroča se, da ko se je v usodni noči Redl razgovarjal s štirimi častniki v hotelu Klomser, je pod pezo dokazov skesano svoj zločin priznal in podal izjavo, ki ji sledi natančna vojaška sodna preiskava na Dunaju in v Pragi. Redl v Pragi ni bil posebno previden. V njegovi sobi so našli veliko obtežilnih pisem in šifriranih brzojavk; Redl se je namreč zanašal, ker so mu na merodajnem mestu popolnoma zaupali. Dognali so, da se je Redl o Binkoštih peljal s svojim avtomobilom v Varšavo, kjer se je sestal z agentom tuje države. Tudi v Draždane se je s svojim avtomobilom večkrat peljal. Redl je imel dva avtomobila, enega belo lakiranega, s katerim se je vozil v službenih zadevah, z

drugim se je pa vozil na tajna potovanja v inozemstvo. V Pragi se govori, da bodo radi Redlove afere več vojaških oseb 8. armadnega zbora zaprli. Praška mestna policija poizveduje za osumljenimi osebami, ki so se pred kratkim v Pragi nahajale in ki so se izdajale za ruske pisatelje ali pa za ruske častnike. Sodijo, da so bile te osebe agenti neke inozemske države. Major avditor Vorliczek, ki tu vodi preiskavo v zadevi Redl, je prišel na sled neki posredovalni osebi, ki je v tej zadevi hudo kompromitirana in ki jo nameravajo aretirati. Kakor se poroča, bodo premestili tiste častnike, ki so Redlu v Pragi in na Dunaju največ zaupali.

Častniki, ki so pred samoumorom Redla zaslišavali.

Vojaško komisijo, ki je Redla v usodni noči zaslišavala, so tvorili polkovnik Avguštin pl. Urbanski, generalnega štaba major Maks Ronge, majoravditor Kunz in generalni odvetnik generalne prokurature Pollak.

Nekega generalnega majorja nameravajo aretirati.

Z Dunaja se poroča, da bo med drugimi, vohunstva osumljenimi častniki v kratkem aretirani tudi neki generalni major.

Organizacija špionaže v avstrijskem častniškem zboru.

Način špionaže v Avstriji je Rusija popolnoma izpremenila. Pred leti so za špione uporabljali degradirane častnike, zadnje čase pa dela Rusija z velikimi sredstvi in je podkupila veliko častnikov. Zadnja dva meseca so v Galiciji zaprli devet dam, o katerih je dokazano, da so bile v zvezi z vplivnimi častniki.

Posledice Redlove špionaže.

Redlova špionaža je napravila monarhiji veliko škodo. Vojaške čete bodo morale premestiti. Preiskava dokaže, če je Redl Rusiji tudi prodal načrte avstrijskih trdnjav. Najvišja mesta so zelo vznejevoljena, ker so odkrili špionažo treh častnikov v zadnjem času. Baje dobi modro polo več višjih častnikov, ker so preveč svojim podrejenim častnikom zaupali. Preiskali bodo natančno osebne razmere častnikov, ki so jim zaupna mesta poverjena. Nadzoroval jih bo trajno neki višji vojaški funkcionar. Po Redlovi špionaži je tudi Nemčija prizadeta, ker je Redl Rusiji izdal skupne načrte avstrijskega in nemškega generalnega štaba v slučaju vojske z Rusijo. Med drugim je izdal, da se 8. in 9. avstrijski ter 17. nemški armadni zbor združijo v Beljicu, od tam pa odrine ta armada v Galicijo.

× × ×

RAZKRITJA O REDLU SO STRAŠNA. Izdal ves mobilizacijski in operacijski načrt Avstrije in Nemčije Rusiji!

Dunaj, 31. maja. O Redlovi špionaži se razkrivajo naravnost strašne reči.

Lani, ko se je ventilirala eventualna kooperacija Avstrije in Nemčije proti Rusiji in je potoval šef avstrijskega generalnega štaba Conrad pl. Hötendorf v Berlin, kjer sta s šefom nemškega generalnega štaba Moltkejem izdelala, oziroma prešudirala operacijski načrt Avstrije in Nemčije proti Rusiji za slučaj eventualne vojske (ki je bila lansko zimo skoro pred durmi), je izdal Redl, ki je bil pri konferenci generala Hötendorfa z Moltkejem kot strokovnjak navzoč, ves ta načrt Rusiji.

Cesar in prestolonaslednik sta se o stvari pustila natančno informirati. V afero je zapletenih več višjih častnikov.

Najbolj je v Redlovo afero zapletena neka dama, o kateri pa javnost še nič ne ve. Praški listi pišejo, da je ondotni ruski konzul Šukovskij res bil z Redlom v zvezi, istotako bivši ruski konzul v Lvovu Pustošin, ki je pa bil že nekaj časa odpoklican.

Kdaj je Redl avstrijsko-nemški načrt prodal?

Redl je avstrijsko-nemški načrt izdal v Varšavi, kamor se je z avtomobilom sam podal, in sicer v roke šefu generalnega štaba ruske armade, ki je bila za vojsko proti Avstriji namenjena, in sicer kratko preden je cesarjev poslanik princ Hohenlohe odpotoval k carju v Peterburg. Sicer se od neke strani taji, da je afera Jandrič povzročila razkritje Redla, toda od druge strani se odločno trdi, da je Redl bil izdan vsled Jandričeve korespondence in da je general Conrad odtedaj postavil Redla pod strogo nadzorstvo.

Kdo je bil pri Redlu? — K samoumoru prisiljen?

Oni štirje častniki, ki so bili pri Redlu, preden se je ustrelil, so bili res vojaška komisija. Zdi se, da so ti gospodje Redlu res samoumor svetovali, kar mora seveda na javnost zelo slabno vplivati. Fakt je namreč, da so se odstranili in čez par ur nazaj prišli poizvedovat, kaj dela, naker se je sluga prepričal, da se je Redl ustrelil! Kako je browning prišel v Redlove roke, sluga ne vé pojasniti. Browning je bil čisto nov. Pri obdukciji se je konstatiralo, da je Redl najbrž pred zrcalom revolver poizkušal, da

se ustrelil čisto po »strelni instrukciji«, da se pa je revolver predčasno sprožil.

Policija po odstranjenju glavnega krivca išče mrzlično sokrivcev. Na delu so tudi detektivi. Zaprli so nekega Redlovega sorodnika v Galiciji in nekega poročnika, ki so ga prepeljali v Stockerau.

Druge podrobnosti.

Redl je imel veliko znanstev z ženskami, homoseksualnost pa ni verjetna in bržčas le oficiozen izgovor. Svoje sluge je zelo dobro plačeval in sploh niso bili vojaške sluge, ampak ruski agenti.

Še en zločin?

»Narodni Listy« skrivnostno pišejo, da je Redl storil še strašnejši zločin, nego je špionaža.

Redl izdal tudi načrte ob aneksiji Bosne.

Ugotovljeno je, da je Redl izdal Rusiji tudi avstrijske in nemške mobilizacijske in operacijske načrte ob času aneksije Bosne.

Balkanski zapletljaj.

KDAJ IN KAKO SE JE PRELIMINARNI MIR PODPISAL.

London, 31. maja. Mirovni preliminarni med Turčijo in balkansko zvezo so se podpisali včeraj ob 12. uri 40 min. v St. Jameski palači v Londonu.

Grey je po podpisu preliminarnejeve delegate nagovoril, in sicer je bil njegov nagovor precej dolg. Izražal je upanje, da se bodo zdaj tudi ostale težave mirno rešile. Na koncu je očito namignil na spor med zavezniki, izražajoč željo, naj bi ves Balkan prišel do miru, da se bodo mogle vse države lepo razviti.

Nato je govoril Danev. V glav-nem se je zahvaljeval Angliji.

Srbski delegat Novaković se je tudi samo zahvalil.

Pač pa je črnogorski delegat Povič podal precej odločno izjavo, rekoč: »Mi smo mir podpisali, toda smo kar le mogoče nezadovoljni z besedilom, ki smo je bili prisiljeni sprejeti. Anglija nam je največji del našega uspeha odvzela, ko nas je prisilila se odpovedati Skadru. Mi jo zato smatramo za svojo dolžnico. Pričakujemo, da nam izposluje saj korekturo albanske meje, da dobimo nekaj rodovitnega ozemlja in naravno zvezo med Podgorico in Pečjo.«

Grški in turški delegat sta stavila neke nebitvene rezerve. Danev je sporočil, da se bo med Turčijo in Bulgarijo podpisal še dodatni protokol, ki določa, da stopijo preliminariji takoj v veljavo, kakor se podpišejo. Ostali delegati so izjavili, da o tem protokolu nič ne vedo in ga ne podpišejo.

Sir Grey je dal palačo delegatom še za nadaljnjo uporabo na razpolago. Delegati se najbrž v torek ali sredo snidejo, nato pa po vsej priliki odidejo. Delegati so zelo prijateljsko med seboj občevali.

Turčija in Bulgarija smatrata mir za definitiven, vsled česar bosta storili primerne odredbe in nimata v Londonu nobenega opravka več. Formalna sestava definitivnega mirovnega protokola se izvrši pozneje med sofijskim in carigradskim kabinetom direktnim potom.

TURČIJA DEMOBILIZIRA.

Carigrad, 31. maja. Turčija demobilizira 300.000 mož.

PRED NEVARNOSTJO VOJSKE MED ZAVEZNIKI.

(Od našega londonskega dopisnika.)

London, 28. maja. Na podlagi razgovorov z merodajnimi osebami sem doznal:

Vse, kar se je zgodilo poslednje dni, je Bulgare tako razkačilo, da so vse ukrenili, da bivše zaveznike temeljito pouče. Vzlic temu, da so mobilizirali primeroma največje število možkih, kar jih je kdaj kateri narod poslal v boj, so poiskali in našli še druge vi-re ter postavili zadnjega moža. Novi oddelek novincev so odposlali neznano kam. Poklicali so pod orožje znatno število bulgarskih mohamedancev, ki se jim doslej ni bilo treba boriti proti njihovim verskim sobratom, ki pa poj-dejo z veseljem v boj nad Srbe. In v pravkar osvobojenih krajih nabirajo prostovoljce.

Na drugi strani izpostavljajo načrte, skrivajo svoja gibanja ter zbirajo svoje čete. Ako se pokaže potreba, sklenejo v hipu in na svojo roko mir s Turki (zdaj je mir že od vseh podpisani); utegne se tudi zgoditi, da se vržejo Avstriji v naročje ali store sploh nekaj, kar bi ustavilo Grke pa uničilo Srbe. Zna se zgoditi, da udarijo Bulgari naravnost proti Belgradu ali proti Solunu, ali pa proti obema nenkrat. V vsakem slučaju pa se ni nadejati, da bi

storili to, kar bi mogli zavezniki pričakovati. Za to so porok mojstrski strategji, kakor sta predvsem generala Savov in Fičev.

Če pride do druge vojske, ni mogoče niti za trenutek misliti, da bi mogla Evropa držati roke križem ter nebržno gledati sprčo položaja, ki utegne roditi nove nepregledne nevarnosti običnega miru. Če bi bile evropske vele-sile dovolj edine, složne in odločne, bi bile lahko sploh preprečile celo vojsko. Pa če takrat niso storile svoje dolžnosti, jo morejo zdaj. Rusija se naravno brani prevzeti nevhvaležno nalogo razsodišča med obema jugoslovanskima državama, ker si hoče obadva obdržati enako naklonjena, ne da bi se zamerila temu ali onemu.

Tudi Francoska se je oglasila z resnim svarilom do zaveznikov, ki potrebujejo denarja in ga bodo v prihodnje še več. Ker pa niti opomini iz Petrograda niti iz Pariza nič niso izdali, kakor je videti, pač ne preostaja drugega, nego da velesile resno in skupno vzamejo celo situacijo v svoje roke, da prepovedo vojsko in da nad glavami zaveznikov rešijo makedonsko vprašanje, kakor so rešile albansko in otoš. Dasi se položaj kar ježi težkoč, je taka rešitev vseeno prav mogoča in — verjetna.

BRATOMORNA VOJSKA SE PRE- PREČI?

Peterburg, 30. maja. »Rječ« poroča, da namerava tripelententa energičen korak napraviti pri balkanskih državah, da se sporazumejo. Korak bo imel značaj hudega pritiska, združenega s konkretno grožnjo. — Peterburški diplomatični krogi slejkoprej kljub bojnemu razpoloženju tako v Sofiji kakor v Belgradu nikakor ne verujejo v resen konflikt.

KONFERENCA POSLANIKOV.

London, 30. maja. Konferenca poslanikov je zborovala včeraj. Prihodnja seja v četrtek. Glede statuta Albanije, njenih južnih mej in vprašanja egejskih otokov so se nasprotna mnenja med prizadetimi strankami precej ublažila, vsled česar se upa, da bo konferenca svoje delo lahko do konca junija rešila.

NEMŠKI CESAR IN RUSKI CAR ZA MIR NA BALKANU.

Pariz, 30. maja. Nemški cesar in ruski car sta brzojavila caru Ferdinandu v Sofijo, naj ničesar ne ukrene, kar bi moglo mir ogroziti. Ferdinand je odgovoril, da **Bulgarija ne bo provocirala in da enako kakor njegova vlada živo želi se vsakemu konfliktu izogniti.** Upa, da vlada enako razpoloženje v Belgradu in Atenah.

BULGARIJA SE HOČE S SRBIO POGAJATI?

Belgrad, 30. maja. »Pravda« poroča, da je Bulgarija pripravljena se s Srbijo pogajati o vprašanju ureditve meja pod pogojem, da obe armadi prej demobilizirata.

SESTANEK V CARIBRODU.

Belgrad, 30. maja. Pasić se odpelje jutri v Caribrod, kjer se sestane popoldne z Gešovom. Srbski poslanik Spajalkovič se tudi konference udeleži.

DIPLOMATIČNI RAZGOVORI MED GRČIJO IN BULGARIJO.

Solun, 30. maja. Ministrski predsednik Veniselos je sprejel včeraj bulgarskega delegata Saravova in sprejel protibisk bulgarskega generala Hesapčeva, ki je obvestil grške oblasti, da se pripelje danes general Ivanov, da se posvetuje z grškim generalnim štabom.

POGAJANJA MED BULGARIJO IN GRČIJO O DEMARKACIJSKI ČRTI.

Sofija, 30. maja. Načelnik grškega generalnega štaba, polkovnik Dušmanis, je dobil povelje, da se sporazume z generalom Ivanovom o demarkacijski črti med grškimi in bulgarskimi vojniki in da podpiše tozadevni zapisnik. Prvi sestanek obeh delegatov določi general Ivanov.

ZOPET BOJ MED BULGARI IN GRKI.

Dunaj, 31. maja. Iz Soluna se poroča, da so **Bulgari zopet na grško bro-dovje streljali.**

BULGARSKE PRIPRAVE.

Sofija, 30. aprila. Osební in blagovni promet po železnicah se je za dva ali tri dni ustavil, izvzemši konvencionalnega vlaka.

SRBIJA PRIPRAVLJENA.

Solun, 30. maja. Srbski prestolonaslednik je včeraj v Velesu pregledaval srbske čete, ki so tam zbrane v številu približno 90.000 do 100.000 mož.

BULGARSKI OPOZICIONALCI PRI CARU.

Sofija, 30. maja. Car Ferdinand je sprejel včeraj voditelje opozicije na njih prošnjo v avdienci. Opozicionalci so izjavili, da Bulgarija od Makedonije ne sme ničesar odstopiti.

CAR FERDINAND JE ZASLIŠAL GENERALE.

Sofija, 30. maja. Kralj je zaslišal danes več vojaških dostojanstvenikov, da poizve, kako sodijo o položaju.

OSTRA PISAVA BULGARSKEGA ČASOPISJA.

Sofija, 30. maja. O izjavi srbskega ministrskega predsednika piše vladni »Mir«: »Srbski ministrski predsednik je novo srbsko stališče o razdelitvi Makedonije podpiral z vsemi dokazi, katerih se poslužuje najbolj šovinistično srbsko časopisje.« Se ostreje piše »Bulgarija«. — »Mir« ostro polemizira proti srbskemu oficiozu »Samoupravi«, ki je pisal, da bi se bil mir lahko sklenil že januarja, ako ne bi Bulgarija zahtevala Odrina (isto je izjavil Pašić). »Mir« se sklicuje na dejstvo, da takrat tudi Janina in Skader nista še padla. Srbiji očita nelojalnost, ker odlaša s podpisom prelinarnega mira s Turčijo ter zbira svoje čete proti Bulgariji, ko mora ta za vse zaveznike s svojo armado varovati pozicije pri Bulairu in Čataldži. Bulgarija ne more ostati hladnokrvna, ko njeni zavezniki pripravljajo proti njej atentat.

TURČIJA NE ŽELI NOVIH PUSTO- LOVŠČIN.

Carigrad, 30. maja. Krogi Porte izjavljajo, da se Turčija v spor med balkanskimi zavezniki ne bo vmešavala, ker je vojske naveličana in se noče spu-stiti v nove pustolovščine.

SASONOV OV EKSPOZE.

Peterburg, 30. maja. V krogih dume se trdi, da je car Sasonovu dovolil, da sme dumi poročati o zunanjih zadevah.

Tržiške novice.

t **Kranjsko okrožje** »Orla« ima mesečno sejo prihodnjo nedeljo, dne 8. t. m. v društvenih prostorih v Trzinu. Orli se udeležijo seje v krogih.

t **Rdeča** »Zarja« napada razne nje neljube osebe po svoje. V torkovi številki je vzela na piko dva naša somišljenika. Razumemo, da ji ni po volji g. občinski odbornik K. Golmajer. »Zarja« dobro ve, zakaj. V svoji delavnici ne trpi hujskačev, odtod jeza. Za te napade se seveda g. Golmajer toliko briga kot za lanski sneg. Glede zavora, ki ga je eden naših fantov radi neke malenkosti dobil, pa naj rdečkarji molče. Tržiški in drugi zaporji bi nam znali našteti lepo število rdečkarjev, ki so tu naši varnega zavetja za več tednov in tudi mesecev.

Dnevne novice.

+ **Železniški minister baron Forster na Kranjskem.** Sledeč vabilu dežel-nega odbora pride železniški minister baron Forster za dva dni na Kranjsko, da ogleda zgradbo deželne električne centrale in pa zlasti gradbo belokranjske železnice. Minister pride v Ljubljano jutri zjutraj in se odpelje takoj na Gorenjsko, kjer se ustavi v Bohinju, na Bledu in na Završnici. Pojutrišnjem — v ponedeljek — se po-da g. minister na Dolenjsko, ogleda železnično gradbo v Novem mestu. S miču in Otavica h, popoldne pa v Metliki. Ob 2. uri se vrši v Črnomlju ministru na čast banket.

+ **Najnovejšo liberalno ciganstvo.** Naša svobodomiselná žurnalistika je padla v zadnjem času še nižje kot je kdaj bila. Sumničenje, laž, obrekovanje, psovovanje je zopet na dnevnem redu. Vodstvo ima zopet stari »Slovenski Narod«. Namen je pro-zoren — s sistematičnim obrekovanjem in psovanjem se hoče omajati zaupanje ljudstva do svojih voditeljev. Mi navadno na te lumparije ne reagiramo, ker ima žurnal-ist važnejši posel, nego pečati se s siste-matičnim in občeznano umazanostjo in podlostjo liberalne stranke in njenih glasil. Le izjemoma moramo predložiti naši javnosti posamezen slučaj liberalne nestrpnosti in hudobije, ker vsak tak slučaj nanovo dokazuje, da se od dobrih ljudi časih liberal-ce še vedno predobro presoja. Včerašnji »Slovenski Narod« priobčuje dozdevno

brzojavko z Dunaja, o kateri še celó trdi, da je iz krogov dunajskih državnih uradnikov, v kateri pripoveduje, da je vdova pokojnega deželnošolskega nadzornika Šumana dobila od vlade nagrado 3000 K, dasi uživa pokojnino po dvojnem svetniku. »Narod« pravi, da je to dobila po posredovanju g. deželnega glavarja, ki je njen zet ter imenuje to »umazano afero dr. Šusteršiča«. Da moremo označiti vso ostudno liberalno lumparijo, smo se informirali o stvari na merodajnem mestu in dognali sledeče, za kar prevzamemo popolno odgovornost. Vdova pokojnega deželnošolskega nadzornika Šumana, gospa Terezija Šuman, je prosila pri vladi, da bi se ji dovolila tista penzija, ki jo uživajo vdove dvornih svetnikov. Ranjki Šuman je imel namreč naslov dvornega svetnika. Njena prošnja je bila odklonjena, pač pa je minist-rstvo glede na izredne zasluge pokojnega deželnošolskega nadzornika Šumana nakazalo nagrado 3000 kron. Gospod deželni glavar dr. Šusteršič ni v tej zadevi nikjer interveniral, ne v Ljubljani, ne na Dunaju, ker odklanja načeloma vsako intervencijo za sorodnike v takih zadevah in je to tudi pri vladi splošno znano. Če je pa vlada iz lastnega nagiba naklonila razmeroma maj-hno nagrado vdovi Šumanovi, je izvršila le mali čin pravičnosti napram njenemu pokojnemu možu, ki je sam izvršno izvrševal kot nadzornik tisto delo, katero sedaj izvršujejo trije deželnošolski nadzorniki, od katerih imata že dva čin dvornega svet-nika in kojih vdove bodete v slučaju nju-jine smrti uživali isto penzijo, katero je vlada Šumanovi vdovi odbila. To je protekcija vlade napram Šumanovi vdovi! In vendar kavalirji pri »Narodovem« ured-ništvu, ki stoje pod nadvse kavalir-skim nadzorstvom deželnega od-bornika dr. Trillerja, ne privoščijo vdovi vzornega slovenskega šolnika in pi-satelja tisto malo odškodnino. Ranjki Šu-man, ki je prihranil državi vsako leto dva deželnošolska nadzornika, ki staneta naj-manj 16.000 kron na leto — sedaj pa uma-zanost, ako se vsaj malo popravi krivica, ki se je njegovi vdovi storila od vladne strani s pičlo odmero pokojnine. Seveda, to je pa popolnoma pravično pri liberalcih, da sta liberalna deželnošolska nadzornika Hubad in Levec brez posebnih zaslug po-stala dvorna svetnik, med tem ko pokojni Šuman, ki je za tri delal, tega ni dosegel. »Liberalcem groš, klerikalcem knof« — ta parola velja menda še vedno. Najnovejši boj liberalne stranke je tedaj zoper vdove! In vendar je tisti dr. Šusteršič, ki je odločno odklonil vsako intervencijo v prilog svoji tašči, kljub temu, da se ji je godila krivica, za marsikatero liberalno vdovo delal ko-rake iz usmiljenja in jim priboril vladne podpore in penzije. Podpirati vdove je po krščanski veri dolžnost — pri liberalcih pa je menda dolžnost preganjati vdove. Prav je, da se liberalci kažejo zopet v vsej svoji ostudni nagoti. Skrbelo se bo za to, da se ž njimi postopa, kakor zaslužijo. »Naro-dova« »brzojavka« pa, o kateri trdi, da je iz dunajskih uradniških krogov, je v res-nici navaden fabrikat uredništva, kajti nihče pri vladi ni mogel in ne more kaj podobnega trditi. Liberalna umazarija je na vrhuncu.

+ **Hujskači so zopet na delu.** Spor med balkanskimi zavezniki je sila kočljiva zadeva. Ta spor v resnici ni ne zgolj pravno, ne zgolj etnografsko, ampak zgodovinsko-politično vprašanje. Gre se za to, ali naj Srbija in Bulgarija zasledujeta svoje politične cilje na Balkanu v tesni zvezi medseboj, ali pa ločeni druga od druge. Očividno je boljše za oba dela, da zveza obstoja dalje, čeprav bi Bulgarija vsaj za-zdaj bila mnogo močnejša od Srbije, kakor da bi se obe državi sprli, ker bi od sled-njega Srbija najbrž ne imela nobenega po-sebnega dobička niti če zmaga. Če kdo želi, naj Gešov premaga vojaško strujo v Bulgariji, ni nič manj želeči, da Pašić ukro-ti izvestne trikače v Srbiji, ki so temu na-rodzu že toliko škodovali. Če Bulgarija od pogodbe ne odneha, je za Srbe najboljše, če oni odnehajo, če pa hoče Bulgarija Srbiji kaj koncedirati, pa tudi ne more nihče ni-česar proti temu imeti. Napačno pa je, če se ta spor podpihuje. To pa izvestno nem-ško časopisje ob priliki Pašičevega ekspo-zeja z največjo naslodo pravkar izvršuje. Nočemo reči, da bi se Pašić ne bil mogel nekoliko zmernejše izraziti, toda srbski ministrski predsednik je v sila kočljivem položaju in mora marsikaj reči, kar bi sam rajši zamolčal. Vendar je vseeno, kaj ne-kateri neodgovorni žurnalisti o tem mislijo, značilno pa je, če »Piuskorrespondenz« dan-es piše, da Grčija pričakuje energične intervencije Avstrije na Balkanu, da gor-dijski vozle avstrske! Prvič gotovo ni res, da Grčija kaj takega pričakuje, ker Grki, ki niso ravno skromni, bi najrajši sami celo Makedonijo pobasali, česar pa jim Avstrija gotovo ne bi priznala. Energična inter-ven-cija na Balkanu zdaj ni umestna, ker je še veliko potov in možnosti, da se balkanske države same sporazumejo; če pa bo treba nastopiti, nastopijo najuspešnejše vse ve-le-sile solidarno. Intervencija ene same bi vendar zopet celo Evropo pokonci spra-vila, in dokler ne pridemo do boljših od-

nošajev z Rusijo, ni na take akcije misliti. Kdor tako nespametno hujska, temu ni za blagor avstrijskega prebivalstva, ne za srečo Balkancev.

+ **Vse obsodbe vredno.** Nič kaj vseč ne morejo biti avstrijskim držav-ljano mpojavi, ki se kažejo v naši ar-madi. Najbolj omadežujejo njen zaslu-ženi in starodavni sloves dvoboji, v če-mer nadkriljuje Avstro - Ogrska celo Nemčijo, kjer je samozavest častni-štva pač do viška razvita. Kajti niti v Nemčiji se ne čuje toliko o naravnost od višje strani več ali manj direktno ukazanih ali vsaj izrečno dovoljenih dvobojih kakor pri nas. In vendar se imenuje naša država najbolj katoliška na svetu! Toda komaj je afera Zborow-ski - Weiß, ki je stala življenje onega, ki je bil razžaljen, pozabljena, že je na-stopila nova senzacija, ki je pa še veli-ko hujska. Šef praškega generalnega štaba Rdel, ki je baje 14 let vohunil, ne da bi mu na sled prišli, je bil napo-sled zasačen. In kaj se zgodi? Višje oblasti ga s fingiranim telegramom iz-vabijo na Dunaj, nato pridejo k njemu v hotel štirje častniki, mu dokažejo njegovo krivdo, nato mu pa prijazno dajo na razpolago browning, naj se ustrelji, potem ko je preje sam odložil svojo šaržo! To je presneto enostavno, se pa upira vsem moralčnim in etič-nim čutilom in je tudi s pravnega sta-lišča proti vsem postavam. Seveda ne bo mogoče dokazati, da je bilo tem šti-rim častnikom tako naravnost ukaza-no, poudarjalo se bo, da je bilo Redlu dano na svobodo se ustreliti ali riski-rati sramoto procesa, degradacije in hude kazni, vendar že pisave oficijoz-nega časopisja kaže, da se je tu šlo za pripravljeno in inšpirirano akcijo in da se je izvajal na krivca najhujši »ko-legialni« pritisk, da se je sam ustrelil, to se pravi, zakrivil najhujši greh proti Bogu in zločin v državljanskem zmi-slu. Ofizijozi tako lepo pravijo, da je »znano, da tovariši vljudno povabijo častnika, ki zgreši težka brezčastna dejanja, naj se usmrti in tako izogne sodni razpravi in obsodbi.« No, take lepe navade niso upravičene in dopust-ne, tem manj, če so v tako kričečem nasprotju z vestjo in pisano postavo. Pa tudi ni res, da so te navade tako razširjene. Koliko oficirjev so zaradi špionaže že sodili in obsodili, pa se ni kaj takega zgodilo! Spominjamo se na laške, francoske in ruske visoke čas-tnike, ki so bili v Italiji, oziroma Fran-ciji in Rusiji radi vohunstva obsojeni in sramotno degradirani, pa se jim ni na višji miš revolver v roko potisnil. Kako pride ravno častnik od takega žalostnega »privilegija«, da se mu da vsa prilika, da se sodbi odtegne, tega res ne moremo razumeti. Če kak revež krono ukrade, mora pretrpeti vso sra-moto obravnave, razsodbe in zavora, če pa je Redl zato, ker je za svoje po-tratno življenje rabil tisočakov, izdajal Rusiji vojaške tajnosti in tako grdo zlorabljal svoje važno mesto, ga odtog-nejo zaslužnemu sodnemu postopa-panju pred v to določenim sodnikom! Ugled države pa tudi ne bi bil posebno trpel, če bi bilo izdajstvo brezvestnega častnika na dan prišlo, saj armada in država ne moreta nič za enega ničvred-neža in sicer itak že ves svet ve, da je Redl Rusiji lanski mobilizacijski načrt prodal. Vlada, posebno pa vojna upra-va, naj ve, da ji ni Redlova špionaža toliko škodovala kakor ji škoduje na-čin, kako se je mož odtgnil pravici. Zlasti katoliško prebivalstvo se do dna srca zgraža in to najhujše obsoja in obžaluje. Če vojna uprava s tem ni v zvezi, naj to pojasni in uvede preiska-vo proti onim častnikom. To je njena sveta dolžnost.

+ **Pozor slovenski župani!** Nemški šulferajn pošilja na naša županstva in razna društva prošnje za podporo. Naši nasprot-niki so res skrajno predrzni. Ni dovolj, da ustanavljajo v naših krajih nepotrebne sa-monemske šole in pošiljajo k nam strastne nemško-nacionalne učitelje, sedaj bi še radi imeli od nas denar! Slovenski župani, kar v koš s temi nemškimi prošnjami ali pa raztrgajte jih na kosce! **Vsako slovensko županstvo naj na to nemško predrznost do-loči redno letno podporo »Slovenski Straži«!**

+ **Nova ponemčevalnica.** Na Du-naju se je sestavil odbor uslužbencev južne železnice, ki namerava prirediti letošnje poletje cvetlični dan po vseh progah južne železnice. Glavno ravnateljstvo je izjavilo, da bo to prireditev pospeševalo. Navidezen namen te pri-reditve je sicer človekoljuben — čisti dohodek je namreč namenjen ustano-vitvi doma za otroke ubogih južnože-lezničarjev —, v resnici pa nameravajo pod krinko človekoljubnosti in pod za-ščito ravnateljstva južne železnice iz-žemati iz ljudstva denar, da se v do-glednem času otvori novo ponemčeval-nico za Slovence.

+ **Tabor za moše in mladeniče na Zaplazu** bo dne 8. junija. Povabljeni so vsi od bližje in daljne okolice, ki poznajo najimenitnejšo dolensko božjo pot. Vspored bo sledeči: Ob 9. uri 5 minut gre procesija mož in fantov iz Čateža na Zaplazu. Tam bo govor v cerkvi in slovesna sveta maša, katero bo opravil novi zatiški opat, ki kaže za naše gibanje in naše ljudstvo vsestransko zanimanje. Popoldne ob 2. bo drugi govor v cerkvi in pete litanije. Po cerkvenem opravilu bo zraven cerkve na prostem ljudski tabor. Med drugimi bosta govorila tudi poslanca Hladnik in dr. Lampe. Orli pridejo v krajih. Sodelovali bosta pri slavnosti tudi dve godbi in veliko pevcev. Slavnost se izvrši ob vsakem vremenu. Na Zaplazu bo preskrbljeno tudi za okrepčilo. Upamo, da bo ta shod velika versko - socialna manifestacija v sv. letu. Župni uradi se prosijo, naj shod oznanijo v nedeljo.

+ **Promovirala** sta v Zagrebu za doktorja prava dva vrla »Domogojca«, dobra znanca Slovencev, gg. Vlado Megler in Ante Defar.

+ **Kamniški liberalci** so popolnoma abupali, da bi zamogli kdaj izpodnesti tla S. L. S. v Kamniku. V Ljubljani podučeni, so poklicali na pomoč ljubljanske starine in mladine. Nakupili so v kamniški občini gozdnih parcel in razdelili na veliko število parcelic, katerim so sedaj gospodarji dr. Triller, dr. Ravnikar, dr. Novak, Ribnikar itd. — Ta akcija se je skrivno čez noč izvršila. Koncem aprila letos so kupili gozdne parcele, sredi maja so že bile med liberalno gospodo razdeljene, zaznamovane v zemljiški knjigi in izgotovljene posestne pole in, kar je še posebno pomniti, z datumom 31. decembra 1912. — Geometer Adler ima pri tem glavno zaslug. Sploh stavijo liberalci v tega gospoda veliko zaupanje pri tej akciji in čeravno delajo zelo zaupno, vendar so se že izdali in povedali, kaj vse bodo še dosegli v kratkem času z njegovo pomočjo. Mi pa menimo, da gosp. geometer Adler kot c. kr. uradnik se ne bo dal izrabljati v strankarske namene in bo s tisto mero kot liberalcem, meril tudi S. L. S. — Da more to dejansko pokazati, bo dana prilika v kratkem. Več o tem še izpregovorimo, za danes le pribijemo: Nesmiselno, za zemljiško knjigo usodepolno akcijo so zapričeli liberalci, S. L. S. se je mora siljena v svojo obrambo poprijeti.

+ **Častni občani.** Občinski odbor občine Radeče je v prvi seji dne 28. maja 1913 imenoval za častne občane občine Radeče dr. Evgena Lampe, deželnega odbornika v Ljubljani, v zahvalo za marljivo delovanje v prid občine Radeče; g. Franceta Hiersche, župnika v Radečah, radi zaslug, ki si jih je pridobil za sezidavo nove župne cerkve v Radečah, ter g. Antona Krisper, ravnatelja tovarne v Njivicah.

+ **Nemško delo naj nas vzbudi,** da povsod oživimo podružnice »Slovenske Straže«. Povsod pokazimo, da je naš narodni odpor krepak. Tako bo moral naš dom zrasti, nasprotnik naš pa pasti!

— **100kronski bankovci pridejo iz prometa.** Avstro-ogrska banka naznanja, da se 100kronski bankovci z datumom od 2. januarja 1910 umaknejo iz prometa. Čas za izplačilo ali zamenjavo teh bankovcev v glavnih zavodih in podružnicah avstro-ogrske banke je določen do 31. maja 1915. Po preteku tega roka bodo bančni zavodi avstro-ogrske banke te bankovce sprejemali le še v zamenjavo; po 31. maju 1921 se pa 100kronski bankovci od 2. januarja 1910 sploh ne bodo več sprejemali.

— **Nenadoma je umrl v Radovljici** danes ob 8. uri zjutraj nadpoštar g. Franc Pavlošič. Pogreb bo v nedeljo ob 6. uri zvečer.

+ **Dve novi Sardenkovi igri.** Opozarjamo, da se igri »Slovo slovanskih apostolov« in »Skrivnostna zaroka« ne bodeta pošiljali na ogled. Igri je založilo »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«; naročata se lahko v »Katoliški Bukvarni«. Za vpriporitev se ne zahteva nobena odškodnina, pač pa pričakujemo, da bodo povsod, kjer se bodeta ti igri predstavljali, naročili toliko izvodov, kolikor je oseb v igri. Dobiček se bo obrnil v dober namen.

— **Razpust gospodarskega odbora v Šmarji.** Deželni odbor je razpustil v soglasju s c. kr. deželno vlado gospodarski odbor v Šmarji pod Ljubljano, ker so se pojavile pri upravi ondotnega vodovoda razne nerednosti in ker se uprava sploh ni vršila v zakonito predpisano mislu. — Nepravilno je bil tudi voljen poseben vodovodni odbor, vsled česar se bodo volitve uradoma razveljavile. — Začasno oskrbovanje vaškega premoženja in vodovoda prevzame gerentom imenovani deželni nadoficijal Fran Kristan s prisednikom Ed. Šimnicom, kaplanom v

Šmarji in Jan. Zavirškom, posestnikom istotam.

— **Pismo slovenskega rezervista.** Dalmacija, Novigrad (Castellnuovo), dne 26. maja. Slovenski rezervist nam piše: Čez par tednov bo že pol leta, kar smo slovenski fantje in moške v Dalmaciji na straži in brambi države. Kako se nam godi ob državni meji? Kar se hrane tiče, bolj slabo. Ob petih zjutraj imamo črno kavo, pa je bolj podobna topli vodi. Ob 11. uri imamo menažo in zvečer ob 6. uri zopet črno kavo. Kakor vidite, nas imajo precej na trdem. Človek bi si sicer rad kaj kupil za svoj denar, a kaj, ko je po gostilnah in kantinah tako strašna draginja, da nimate niti pojma o nji. Mi »Verpflegs«-vojaki imamo že celi mesec vedno zaklje na rami, kakor berač koš, in prenašamo blago z ladij v magacine in šotore. Ves čas so hodile ladje za ladjo in vozile blago. Dan za dnevom, noč za nočje smo morali to blago prevažati in razkladati. Sedaj je vendarle to delo nekoliko prenehalo. Prenočujemo pod nebom in platnom, pozimi smo pa spali po hlevih in kletih. Najbolj gledajo na to, da ne pijemo slabe vode; kdor med maršom vodo pije, je kaznovan. Voda je sploh v Dalmaciji zelo slaba in jo ni v vsakem grabnu, kakor na Kranjskem. Veliko vojakov, lahko rečem, si je nakopalo bolezen vsled te vode, ki jo bo marsikdo čutil do konca življenja. V prvih časih, ko smo prišli dol, so se vršili med vojak in častniki pogostni samoumori. Danes so že precej ponehali.

— **Novice iz Kranja.** Poročil se je minulo nedeljo v Litiji g. Rudolf Rus, trgovec z urami v Kranju, z gospico Razborškovo, trgovčev hčerko iz Litije. — S 1. majnikom t. l. je c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu za poštne urad v Kranju vpeljalo ob nedeljah in praznikih uradne ure od 8. do 10. ure dopoldne. Ravnokar se je pa odposlala dobro utemeljena prošnja z množestvilnimi podpisi na ravno taisto ravnateljstvo, naj bi uradne ure ob nedeljah in praznikih ostale pri starem, vrhu tega se pa prosi v tej prošnji, da bi se smele brzojavke oddajati ob delavnikih tudi po 6. uri do 8. ure zvečer. — V »Ljudskem domu« se bo igrala jutri benefična predstava »Pri belem konjčku«. Priredi jo izobraževalno društvo »Kranj« v Kranju.

— **Opustitev nekaterih davkarjev na Kranjskem.** Kakor se nam poroča, se v doglednem času opuste naslednje tri davkarje na Kranjskem, in sicer v Trziču, v Kranjski gori in najbrž tudi v Ilirski Bistrici, torej tam, kjer ni političnih uradov. Ta opustitev se utemeljuje s tem, da je vsled nove odredbe, vsled katere stranke plačujejo svoje davke naravnost po poštinih položnicah, promet v posameznih davkarjih precej olajšan. Na Spodnje-Avstrijskem so nekje, kjer ni političnih uradov, že opustili davkarje.

— **Vrhniko dobi s 1. junijem t. l. posebni vlak.** Ta vlak bo vozil od vseviš 1. junija t. l. naprej do konca septembra t. l. vsako nedeljo in praznik in bo odhajal iz Vrhnike na večer ob 9. uri 5 min., iz Drenovega griča ob 9. uri 11 min., iz Loga ob 9. uri 17 min., iz Brezovice ob 9. uri 25 min. in bo prišel v Ljubljano ob 9. uri 37 min. Potem se bo pa vrnil ta vlak zvečer ob 10. uri 20 min. zopet iz Ljubljane nazaj proti Vrhniki in bo ustavil v Brezovici ob 10. uri 33 min., v Logu ob 10. uri 40 min., v Drenovem griču ob 10. uri 44 min. ter bo prišel na Vrhniko ob 10. uri 53 min. Južna železnica je bila tako kulantna, da je ustregla prošnji vrhniškega gospoda župana in drugim gospodom, da omogoči izletnikom popoldanske izlete na Vrhniko, ki je jako zanimiva radi svojih neštivilnih izvirkov Ljubljane in radi svojih krasnih naravnih sprehejalšč v Močilniku in pri Sv. Trojici.

— **Uboj.** V Ovničkovi hiši v Malem Slatenku pri Novem mestu je večeraj dopoldne ubil Janez Ovniček svojo ženo Nežo. Vzrok so dolgoletni medsebojni prepri. Ko sta se začela večeraj dopoldne zopet prepirati, je vzel Ovniček kladivo za kamenje tolči, udaril z njim ženo parkrat po sencih, tako da je bila žena v par minutah mrtva. Nato je Ovniček zaprl hišo in šel na vas povedat ljudem, da je ubil ženo in nato odšel v Novo mesto k sodišču, kjer so ga zaprli.

— **Tatovi.** Večja tatinska družba, ki tudi vlamija, se potika po gozdih krog Drage in Loškega potoka. Prebivalstvo je prestrašeno. Orožniki so že delj časa na lovu. Aretirali so doslej dva sumljiva tujca.

— **Občinski lov.** Dne 4. junija leta 1913 ob 9. uri dopoldne se bo oddal za dobo petih let na javni dražbi pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kamniku občinski lov občine Brezovica. Lov je blizu železniške postaje Domžale. Ima

veliko divjačine, kakor: srne, srnjake, zajce, lisice, jerebice. Za občino teče gorka voda, ki ne zamrzne z lepa in je bogata na racah in gosih, osobito v jesenskem času.

— **Osebnosti s pošte v področju c. kr. poštnega ravateljstva v Trstu.** Poštni aspirant Jožef Androja je imenovan za poštne oficijanta v Rovinju, poštna ekspedientka Ana Binder pa za poštne oficijantko pri c. kr. poštnem uradu Trst 3. — Mesto poštne ekspedienta v Sv. Nedelji pri Labinu je dobil poštni aspirant Andrej Prosen, enako mesto v Vodichah na Primorskem pa Anton Ribarič. — Premješeni so poštne oficijantje: Aleksander Cencič iz Rovinja v Pulj, Moric Smolč iz Ljubljane v Opatijo, Makso Košir iz Opatije v Trst. — C. kr. poštna kontrolorja Karel Gaspari in Opatiji in Karol Maitzen v Trstu sta imenovana za c. kr. poštne nadkontrolorja. — Absolvirani realec Dominik Pavlič je imenovan za poštnega praktikanta v Trstu. — Razpisano je mesto poštne nadkontrolorja v Pulju.

— **Za občinske reveže.** G. Fr. Galle, deželni poslanec, tovarnar in veleposesnik iz Bistre, je povodim avtomobilske nesreče dne 8. maja t. l., pri kateri je bila prizadeta njegova soproga, podaril občini Vič 100 K za občinske reveže.

— **V Mekinjah** bo priredilo šolsko vodstvo v zvezi s Kat. slov. izobraž. društvom in godbo na lok dne 1. junija t. l. predstavo v Društvenem Domu. Začetek ob pol 4. uri popoldne. Spored: Napried, koračnica; Na valovih, valček; Uspavanka, idila; Ob bregu Radbuze, valček; A hoj, koračnica. Vse te točke izvaja godba na lok. Igra: »Kaznovana neposlušnost«. Čarobna igra s petjem in rajanjem v petih dejanjih. Priredil I. P. V igri nastopi poleg odraslih oseb tudi 15 palčkov, ki rajajo ter pojo šest pevskih točk. Igra ima mnogo krasnih prizorov. Ker je čisti dohodek namenjen v korist revnim šolarjem in je igra v resnici izredno lepa, se vsi prijatelji mladine navjudneje vabijo k predstavi.

— **Prešernova koč na Stolu** se otvori v nedeljo, dne 1. rožnika 1913 in bode oskrbovana do konca letošnje turistične sezone; oskrbljena je z vsem potrebnim glede jedil in pijače. Pot z vrh Stola na Golico — šest ur — je dobro premarkirana in šteje ta pot po grebenih čez Bejščice, Medjidol in okoli Kočne kot ena najzanimivejših tur v naših Karavankah. Planinski pozdrav!

— **Zaznamek sejmov v »Druž. Pratikli«.** Slavna županstva po Slovenskem založništvo naše »Družinske Pratique« vljudno prosi, naj mu čimprej, zanesljivo pa do 15. junija naznaniijo vse morebitne premembe ali pomote v letošnjem zaznamku naše »Pratique«, ker je nujno želeli v korist občin kakor tudi občinstva, da so zaznamki strogo natančni. Na poznejše prijave bi se žal ne mogli ozirati. Naslovi naj se dopisnica: Družinska Pratika, Ljubljana.

NOVO SREDSTVO PROTI DRAGINJI.

Casopisje poroča, da je portugalski zbornici predložen zakonski načrt, po katerem naj bi kupčevanje, trgovanje in prodaja pšenice, koruze in rži postala državni monopol. Ustvarila naj bi se nekakšna narodna žitna uprava, ki bi od domačih poljedelcev kupila vse žito in ga po določeni ceni prodajala svojim državljanom. Kar bi ga za lastne potrebe ne pridelali doma, bi se uvozilo iz tujine, in sicer carine prosto. Žitne cene naj bi se tako določile, da bi stal kg pšeničnega kruha prve vrste 35 vin., druge vrste 30 vin., 1 kg belega koruznega kruha pa 20 vinarjev. Misel tega zakonskega načrta je brezdvoma pametna, ker obeta cenejši kruh. Na drugi strani pa ne gre pozabiti, da je državna monopolizacija najvažnejšega živeža vsekakor zelo drzen eksperiment. Ne samo, da so državni obrati dražji in okornejši kot privatni, nevarnost leži v tem, da bi mogla država nekega dne svoja žitna podjetja in pekarne, zlasti če se bodo rentirale, smatrati kot vir dohodkov in potem ne bodo več odločevali idealni oziri. Sicer je pa vprašanje, če bo mogla portugalska republika izvršiti ta težavni načrt, za katerim se morda celo skriva sama politična propaganda in nič drugega.

Primorske vesti.

— **Reklamiranje volivne pravice v Trstu.** Za bližnje volitve v Trstu je bilo vloženo vsega skupaj 5548 reklamacij. Od teh so jih vložili Slovenci 2170, socialisti 1950, italijanski liberalci 1226 in posamezniki 219. Reklamiralo jih je 1108 za vpisane, 2170 za izbrisane, 1671 za premestitev iz enega razreda v drugega in 599 za pravilen način pisanja imena. Zanimivo je ogromno število slovenskih reklamacij, ki kaže, kako je ma-

gistrat delal s pravicami slovenskih volivcev, katerih jih je hotel oropati. Slovenci so zahtevali v 412 slučajih, naj se jih vpiše, 1035krat so zahtevali, naj se izbrišejo nevolivci, med katerimi je bilo vse polno regnikov. Celih 706krat pa je slovenska stranka zahtevala premestitev volivca iz razreda v razred in pa popravo imena. Slovenskim reklamacijam se je ugodilo le v 318 slučajih. Za 391 volivcev ste pa reklamirali kar po dve stranki, smatrajo jih za svoje, oziroma nasprotnike.

— **Generalna stavka v tržaškem pristanu.** Stavka v tržaškem pristanu še traja. Do sedaj se ni dosegel še nikak sporazum in podjetniki pravijo, da si nabavijo same Slovence za delo. Italijanski delavci, večinoma pristaši, oziroma poslušniki kamore, se bore z geslom »contro i schavi« — »proti Slovincem«. Tudi tu se kaže v prvi vrsti njih srd na slovenske tovariše. In med Slovenci so še taki bedaki, ki jih poslušajo.

— **Avstrijska mornarica.** Te dni bo odplula iz vojne luke križarica »Szigetvar« v Crno morje, kjer se nahaja sedaj križarica »Kaiserin Elisabeth«. Poveljnikom križarice »Szigetvar« je imenovan fregatni kapitan Alojzij Šusteršič. — Rezervisti vojne mornarice se odpuščajo v velikih množinah domov.

— **Manevri na otoku.** Čez par tednov bi se imeli vršiti na otoku Krku kombinirani manevri po kopnem in po morju. Vojne stacionarke »Budapest« in »Trabant« bodo izkrcale na Krku Jelačičev polk z Reke. To se zgodi na južnem koncu otoka. Manevrom bo prisostvoval zborni poveljnik zagrebški.

— **Samoumor restavraterja.** V Gradežu se je ustrelil bivši najemnik obrežnega restavranta Vladislav Gschaidler. Možu se je zmešalo.

— **Proti domu za izseljence.** Pred dnevi smo poročali, da se namerava ustanoviti dom za izseljence v Barkovljah pri Trstu. Nakana je sicer zelo človekoljubna, a komaj se je o tem začelo in začelo celo pisati, so se tudi začeli na vseh straneh tej nameri protiviti. Sedaj nameravajo Barkovljani prirediti cel protestni shod. Svoj boj proti domu za izseljence motivirajo s strahom, da bi zanemarjeni tujci prinašali nalezljive bolezni in s svojo prisotnostjo odganjali izletnike, ki sicer tako radi posečajo rivijero v Barkovljah. No, brez podlage protest ravno ni, a nekam bo treba spraviti te bedne reveže.

— **Iz politične službe.** Namestništveni koncipist dr. Evgen vitez Gariboldi je imenovan provizornim okrajnim komisarjem.

— **Streho so ukradli.** V Trstu so zopet zasledili in vlovili celo četo tatov, ki so deloma še tako mladi, da še niso niti iz šole. Mladi tatovi so imeli svoj delokrog v svobodni luki, kjer so kradli vse, kar se je dalo odnašati. Z neke barake so vzeli celo streho in jo zapili.

Štajerske novice.

— **Š Umrl** je dne 28. maja na svojem posestvu na Klancu bivši župan Jožef Kok, p. d. Pungaršek. Županoval je v Dobrnski občini od leta 1886. do 1902. On je bil prvi narodnozavedni slovenski župan. Neustrašeno je v burnih časih branil slovenski značaj Doberne in ga je zato občinski odbor izvolil častnim občanom 23. marca 1906. On je prvi izmed tedaj izvoljenih častnih občanov zapustil ta svet. Njegovo častno mesto pa prevzame dne 25. t. m. izvoljeni častni občan gosp. Jožef Božnik. Pogreb Jožefa Koka se je vršil dne 31. maja ob pol 8. uri zjutraj.

— **Nemci se za občinske volitve v Studencih pri Mariboru** prav pridno pripravljajo. Sliši se celo, da se mislijo pri bodočih volitvah socialni demokrati in Nemci podpirati, samo da Slovence izolirajo.

— **Kolarji v Gradcu** pretijo s štrajkom. Ker s 1. junijem poteče dosedanja tarifna pogodba med kolarji in njih delodajalci, po kateri so imeli kolarji 9 in pol urni delovni čas. Sedaj pa zahtevajo kolarji znižanje delavnega časa na 9 ur in zvišanje plačila za 10%. Delodajalci so jim sicer obljubili povišanje plače za 5% za drugo in tretje leto

— **Trganje in revmatizem.** Naravna Franc Jožefova grenčica je sredstvo, ki se je že mnogokrat dobro obneslo posebno pri onih osebah, pri katerih se gre zato, da si pospešijo prebavo, počivo in regulirajo menjavo snovi ter odstranijo krvno valovanje na gotov in mil način. Pristna Franc Jožefova voda se je priljubila po vseh delih sveta vsled prijetnih lastnosti, ki tudi v malih množinah povzroči gotovo odvajanje. »Lancet«, najznamenitejši angleški medicinski časopis piše: »Franc Jožefova grenčica je naravna mineralna voda znatne vrednosti, kateri gre brezdvomno velika važnost in razsežna uporaba.« Vpoštevajte mnogobrojna zdravniška izpričevala! Dobi se v lekarnah, drogerijah in prodajalnah rudninskih vod. Ravnateljstvo razpošiljalnice Franc Jožefovih zdravilnih vrelcev v Budimpešti.

nove delovne pogodbe. A kolarji s tem niso zadovoljni in bo najbrž prišlo do štrajka.

Š S pošte. Znani nemškutarski poštar Goll na Dobrni je prestavljen v šostanj. Dobrnčani so si že dolga leta želeli, znebiti se tega strastnega nemškutarskega agitatorja. Oddahnili pa se bodo posebno dobrnska dekleta, da je ta vsiljivec enkrat zapustil Dobrno.

Š Toča je zadnji terek obiskala del Zgornjega štajerja. V okolici Judenburga je napravil vihar, združen s točo, na polju precejšnjo škodo.

Š Iz šole. Pri št. Juriju v Slovenskih goricah je razpisano mesto učiteljice.

Ljubljanske novice.

Ij S kakšnim orožjem se bore liberalci. »Dan« objavlja nek »cirkular«, ki so ga baje zaupno izdali kranjski Nemci in iz ljubljanske kazine razposlali ostalemu nemškemu svetu. V tem »cirkularju« se ponavljajo že stokrat po slovenskem liberalnem časopisju prežvevani očitki proti S. L. S., kateri liberalci ne morejo do živega razun z lažmi. V tem »cirkularju« se omenja celo razdeljevanje doklad učitelstvu in je že to samo jasen dokaz, da je vse skupaj falzifikacija naivnih »Danovcev«, ki imajo svoje brave za izredno velike norce. Če liberalci menijo, da bodo na tako preprost način omajali S. L. S., se jako motijo, nasprotno se s takim bojem le osmešujejo in sami sebe označujejo za duševne reve in ljudi, ki jim je vsako orožje dobro, naj bo še tako slabo. Nizkost, tvoje ime je — liberalna »politika«.

Ij šentpetersko okrožje Orlov v Ljubljani opozarja na III. mladeniški tabor v Mostah, kateri bo jutri, dne 1. junija. Obeta biti res nekaj impozantnega. Zato jutri vsi v Moste k br. Oražmu!

Ij Na Rakovniku bo jutri 1. junija po popoldanski službi božji ob pol 4. koncert na prostem. Nastop malih telovadcev in zanimiv srečolov.

— Šišensko prosvetno društvo ima v nedeljo, dne 1. junija t. l., v podružnici v Spodnji Šiški sveto mašo zadušnico za umrlim članom g. Iv. Strupi ob 9. uri. Člane prosimo, da se svete maše zadušnice v obilnem številu udeležijo. — Odbor.

Ij Neokusna opazka ljubljanskega župana. — Redovnice dobrotnice mesta. Pri razpravi o mestnem proračunu za l. 1913. je župan dr. Tavčar hotel zafrkniti obč. svetnika Štefeta, ki je izjavljal, da zastopniki S. L. S. ne morejo dati županu zaupnice s tem, da bi glasovali za dispozični fond. Župan pa si je izbral za zafrkacijo jako nesrečno obliko: dejal je, da je dal iz dispozičnega fonda nekaj denarja tudi šolskim otrokom uršulinske šole, ki so šli k prvemu sv. obhajilu. Pri točki »šolstvo« je nato obč. svetnik Štefe s številkami dokazal županu neokusnost njegove opazke. Nunska osemrazredna dekliška ljudska šola velja mesto na leto 2007 K, za mestno osemrazredno dekliško ljudsko šolo je v proračunu 9210 K, za Lichtenturničen zavod da mesto samo 1993 K, toliko kot za — dvorazrednico na Barju, za otroški vrtec pri Uršulinkah 500 K, za vsak mestni otroški vrtec po 4500 K. Obč. svetnik Štefe je zato županu v obraz povedal, da se ob teh številkah ne more govoriti niti o dobroti, če je kako malo svoto dal otrokom za prvo sv. obhajilo. Redovnice toliko store za mestno šolstvo in so tako velika dobrota za mestne finance, da tega župan z nobenim darom ne more odvagati. Za druge stvari, ki niso prav nič v korist mesta, je gotovo župan iz dispozičnega zaklada več dal.

Ij Posebni zabavni vlak na Gorenjsko. Jutri v nedeljo, dne 1. junija t. l. vozi prvič posebni zabavni vlak na Gorenjsko. Odhod iz južnega kolodvora ob 1. uri in 20 minut popoldne. Znatno znižane cene.

Ij Za ogrevalnico. V zadnji seji občinskega sveta je stavil občinski svetnik Štefe naslednji samostalni predlog: Magistratu se naroča, da predloži občinskemu svetu predloge o ustanovitvi ogrevalnic. Za pokritje stroškov se določi del davka na žganje. — Z ustanovitvijo ogrevalnic bi mesto storilo veliko socialno dobroto. Mnogo ljudi bi tako pobegnilo iz žganjarn, kjer se poglabljajo vedno nižje in nižje. Novi davek na žganje je za to napravo najprimernejše pokritje! Vse potrebne priprave naj bi se izvršile sedaj poleti, da reveži pozimi že dobe pripravljene ogrevalnice.

Ij Stavbna sezona letos v Ljubljani ni kaj živahna. Edini mestni del, ki dela v tem oziru izjemo, je oni ob novi cerkvi sv. Jožefa. V ulici stare pravde si gradi novo hišo notar g. Gruntar iz Ribnice; za novo cerkvijo, v dr. Zarnikovi ulici, pa si je sezidal prof. dr. Ilesič krasno vilo »Vladimir«. — Ko bo omenjeni del Ljubljane zazidan, smemo pričakovati, da bo v kras našem mestu.

Ij Imenovan je za dež. rač. praktikanta g. Franc Gabrovšek in ne za oficijala kot se je pomotoma poročalo.

Ij Obrtno gibanje. Meseca maja so pri mestnem magistratu priglasili svojo obrt sledeči: Makso Königstein, Selenburgova ulica št. 7, trgovina s preprogami. Franc Posavc, Rimska cesta št. 1, pekovska obrt. Ferdinand Palovec, Dalmatinova ulica št. 5, zobotehništvo. Francesco Rapuzzi, Kolodvorska ulica št. 25, prodaja palm. Franc Goršič, Sv. Martina cesta št. 22, kleparsko obrt. Rozalija Ravnikar, Strelška ulica št. 5, žensko krojaštvo. — Ana Wastermayer, Kopitarjeva ulica št. 4, prodaja sadja, slaščic in kruha. Franc Živec, Tržaška cesta št. 4, zidarsko obrt. Anton Dinter, Kongresni trg št. 16, sobno slikarstvo. Janko Škarjavec, Kongresni trg št. 16, sobno slikarstvo. Ivan Adamič sen., Sv. Petra cesta št. 31, vrvarstvo in Marija Boštjančič, Rimska cesta št. 10, žensko krojaštvo. — Obrt so odglasili: Franciška Zaplotnik, Vodnikov trg, prodaja jajc in kuretnine. Karel Lipovšek, Kongresni trg št. 16, sobno slikarstvo. Ivan Adamič jun., Sv. Petra cesta 31, vrvarstvo. Meta Jezovšek, Pogačarjev trg, mala kramarija. Franciška Blaž, Florjanska ulica št. 3, branjarja. Alojzija Legat, Slomškova ulica št. 16, prodaja mleka. Alojzij Kracmer, Sv. Petra cesta št. 5, izdelovanje muzikalij in glasovirjev. Rudolf Zalar, Cerkvena ulica št. 11, trgovina s kislim zeljem. Ivan Zupančič, Tržaška cesta št. 47, prevažanje blaga. Albert Sešek, Poljanska cesta št. 19, trgovska agentura. Cecilija Harnig, Turjaški trg 5, izdelovanje pletenin. Vincencija Urbas, Komenskega ulica št. 16, prodaja klobas, in Avgusta Zupančič, Sv. Petra cesta št. 54, krojaška obrt.

Ij 30letnico svojega službovanja je praznoval včeraj višji knjigovodja Kranjske hranilnice g. J. Boe h m.

Ij Cirkus Schmidt. Včerajšnja večerna predstava je nudila kakor prejšnja obilo napete zabave. Posebno zanimanje so vzbujale mojstrsko izvedene predstave konjske dresure, ki je v taki popolnosti pri nas pač nimamo prilike pogosto videti. Kar so nudili občinstvu gg. ravnatelj Schmidt, Alberty in pl. Ott, je bilo pač najboljšo, kar artistika na tem polju sploh ponudi more. Mnogo humorja so vzbujali vsakokratni nastopi klovnov in razne humoristične medtočke. Posebno je treba omeniti nastop žonglerjev, ki so dokazali svoje izredne artistične zmožnosti. Posebno napetost je vzbudil nastop bivšega burskega stotnika Slemu in njegove učenke mis Alice kot ostrostrelca. Stotnik Slemu ima doživljajev polno življenje za sabo. Rojen Transvalec se je pod generalom Mayerjem udeležil vojne proti Angležem, ko so stegali svoje pohlepne roke po njegovi domovini. Na bojnem polju ga je zadel kos granate in ga težko ranil na glavi in vratu. Vendar je po velikih prestanih mukah ozdravel. Sedaj je bil osamel tujec v podjarmljeni domovini. Vojna je Slemu vzela vse njegovo premoženje. Začel si je služiti kruh z orožjem, s katerim je branil svojo domovino. Njegova občudovanja vredna spretnost v ostrem streljanju mu je odprla pot na odre raznih varietejev, kjer je kazal svojo umetnost. V Peterburgu ga je doletela čast, da je smel s svojo učenko mis Alice dvakrat nastopiti pred carjem v Carskem selu. Prejel je zlato medaljo in priznalno diplomu. Njegov nastop bo pač vsakega zanimal, ki je ob bursko-angleški vojni sočustvoval z njegovo hrabro domovino. — Danes, v soboto 31. maja zvečer zopet predstava, jutri v nedeljo 1. junija bosta v cirkusu Schmidt po dve veliki predstavi s senzacionalnim programom.

Ij Umrli so v Ljubljani: Franc Lalik, rejenec, 7 tednov. — Alojzija Mravljec, delavčeva hči, 21 mesecev. — Ivana Vivoda, kuharica, 33 let. — Ivana Grossman, monterjeva vdova, 54 let. — Fran Juvan, nožar, 63 let.

Ij V prisilno delavnico so danes oddali 61 letnega cigana Vida Reiharta iz Kroke in ciganko Justino Heldovo iz Begunj na Gorenjskem.

Rupujte le vžgalice: V korist obmejnim Slovincem!

Razne stvari.

Radi veleizdaje zaprti srbski divizionar. Iz Belgrada se poroča, da so zaprti radi veleizdaje poveljnika srbske oblegovalne armade pred Odrinom, divizionarja generala Štefanovića.

Kongres načelnikov tajne policije se bo v kratkem vršil v Peterburgu, kjer se delajo zanj velike priprave. Zastopniki notranjega in justičnega ministrstva in načelnika tajne policije v Peterburgu in Moskvi, Filipov in Kosenko, sestavljajo načrt za spored kongresa. Nameravajo se vpeljati tečaji za policiste, obravnavati razne metode glasovitih inozemskih tajnih redarjev in pretresati izkušnje novodobne policije. Rusija hoče torej na policijskem polju še napredovati, dasi se zdi, da je v tem oziru že zdaj bila na vrhuncu.

Pesnik Graf Artur je v Turinu umrl. 8000 kron vreden kinč je ukradel neki elegantno oblečeni mož nekemu zlatarju na Dunaju.

Smrtna nesreča v zraku. Ubil se je v Bourgesu francoski aviatik poročnik Kreyder.

Zadnje vesti.

PO MIRU.

Sofija, 31. maja. Vest o podpisu predmiru ni izzvala tukaj pričakovane navdušenja, ker stoji javnost pod visom ostrega konflikta z zaveznikoma. Splošno se pričakuje, da pade v tem oziru kmalu odločitev.

Carigrad, 31. maja. Vest o miru je izzvala tu veliko zadovoljstvo.

Cetinje, 31. maja. Vest o podpisu preliminarjev se je tu z zadovoljstvom pozdravila. Kralj je ministru za zunanje zadeve Plamencu čestital, rekoč: Naj bi bil ta mir za domovino in človeštvo blagonosen!

RUMUNIJA SPREJME PETERBURSKI SKLEP.

Bukarešt, 31. maja. Zbornica je danes v javni seji sprejela odlok peterburske konference glede Silistrije, nakar se je zasedanje zaključilo.

NOVI VLADARSKI SESTANEK.

Peterburg, 31. maja. »Ruskoje Molva« poroča, da se ruski car in angleški kralj snideta konec junija v Kronstadt, predsednik francoske republike pa obišče angleškega kralja v Londonu jeseni.

Rim, 31. maja. »Tribuna« poroča, da se laški kralj in kraljica 27. junija vkrcata v Kielu, da se podata na Švedsko, da kralju vrneto obisk, pri povratku pa se v Kielu srečata z nemškim cesarjem.

LAŠKE VOJNE LADJE V AVSTRIJSKEM PRISTANIŠČU.

Dubrovnik, 31. maja. Laške torpedovke »Euro«, »Marghera« in »Ciclope« so se pripeljale v tukajšnje pristanišče. Poveljniki laškega brodovja so obiskali vojaške in civilne oblasti v Dubrovniku, nakar so se ladje odpeljale. 30 let je že minulo, odkar so laške vojne ladje obiskale kako avstrijsko pristanišče.

NOV KABINET?

Praga, 31. maja. »Prager Tagblatt« hoče vedeti, da Stürgkh odstopi. Za šefa novega kabineta pa ima baje največ šans Hussarek.

PROCES LUKACS-DESY.

Budimpešta, 31. maja. Danes sta govorila državni pravdnik in Desyjev zagovornik.

LUKACS.

Dunaj, 31. maja. Semkaj je danes dospel ogrski ministrski predsednik Lukacs in bo jutri od cesarja sprejet v avdijenci.

NOBEN ATENTAT NA SLOVENSKO ŠOLO V TRSTU?

Trst, 31. maja. »Piccolo« trdi, da je na podlagi poizvedovanj pri policijskem ravnateljstvu izvedel, da vest »Edinosti«, da se je nameraval atentat na šolo sv. Cirila in Metoda v Trstu, nikakor ne odgovarja resnici in da se gre za brezpomemben slučaj. Policijski svetnik pl. Osti je dejal, da bo z ozirom na enornost te vesti poslal »Edinosti« uradni popravek.

RAUCH.

Budimpešta, 31. maja. Baron Rauch je včeraj tu z ministrskim predsedni-

kom tri ure konferiral glede rešitve hrvaške krize. Po konferenci je Rauch izjavil, da je šlo za zagotovitev politične svobode Hrvaške.

PRAVAŠKI SPOR V BOSNI.

Sarajevo, 31. maja. Pri mestnih volitvah je kandidat »Hrvatskega Dnevnika« Kalist Tadin s 1405 glasovi zmagal nad oficijelnim kandidatom Stranke Prava Nikolajem Precca.

Somišljeniki! Nabirajte pri vsaki priliki za Ljudski sklad! Vsak naj podpira strankino blagajno. Zahtevajte nabiralne bloke! Prispevke sprejema Tajništvo S. L. S., Miklošičeva cesta 6.

Izjava.

«Slovenski Narod» je objavil v številki z dne 29. maja brzojavko z Dunaja, ki se tiče moje osebe in kjer umazano-gnjusno napada brez vsake najmanjše stvarne podlage gospoda deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča.

Brzojavka v »Slovenskem Narodu« trdi, da je gospod deželni glavar izposloval pri naučni upravi zame letno subvencijo v znesku 3000 K, dasi uživam pokojnino po dvornem svetniku.

Temu nasproti konstatujem resnici na ljubo sledeča dejstva:

Namesto ribjega olja

Koliko otrok je prisiljenih piti ribje olje; gotovo je, da jim žele starši stem le dobro, pa otroci jim bodo hvaležni, ako bodo smeli namesto ribjega olja jemati Scottovo emulzijo. V tem preparatu se okus in duh po ribjem olju popolnoma zgubi, malim pa ugaja ta smetani podobna zmes tako zelo, da začno veselo vzklíkati in z nogami cepetati, ko ugledajo steklenico. Uspeh Scottove emulzije je — kakor uči izkušnja — tako presenetljiv, da slabotni otroci svoje sovratnike telesno in dušno prekosijo. Toda vedno samo pristna Scottova emulzija, nikdar ponaredba.

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 vinarjev v znak na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Dunaj VII. in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljatev potom lekarne za poskušnjo.

STOLWERCK ZLATO

najnovejša čokolada
Neprekosljliva v kakovosti in kupni vrednosti.

Katinka Oblak, roj. Šolar, trgovka in posestnica, javlja v svojem in vseh sorodnikov imenu prežalostno vest, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo, danes dne 30. maja ob 1/1. uri ponoči preljubljeno hčer, oziroma sestro in sestrično, gospodično

KATINKO OBLAK

po dolgotrajni mučni bolezn, v 24. letu svoje dobe, prevideno s svetotajstvi, k Sebi v boljše življenje poklicati.

Pogreb bo v soboto 31. majnika ob 5. uri popoldne na tukajšnje pokopališče.

Svete maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Draga pokojnica bodi priporočena v blag spomin in molitev.

Novo mesto, 30. majnika 1913.

Grand CIRCUS Schmidt

V nedeljo, dne 1. junija
2 veliki predstavi 2
Ob 4. uri popoldne predstava za tujce in rodbino. Ob 8.15 zvečer Gala predstava.
Ponedeljek, 2. junija ob 8.15 zvečer
senzacionalni nastop!

Ni res, da je kdorkoli izposloval mi letno sustentacijo 3000 K. Res je žalibog, da te sustentacije nisem nikdar dobila.

Ni res, da uživam pokojnino po dvornem svetniku. Res je, da uživam le pokojnino po vladnem svetniku.

Res je, da sem prosila za pokojnino po dvornem svetniku, da je pa bila ta moja prošnja odbita.

Res je nadalje, da mi je ministrstvo, ko je odbilo mojo navedeno prošnjo, dovolilo enkratno podporo v znesku 3000 K.

Res je, da je gospod deželni glavar dr. Šusteršič odklonil vsako intervencijo v moji navedeni zadevi z izrecno utemeljitvijo, da v takih stvareh za sorodnike načeloma ne posreduje.

Res je, da sem konečno svojo prošnjo vložila celo brez njegove vednosti.

Moje prepričanje je tudi, da bi bila gotovo dobila pokojnino po dvornem svetniku, če bi bil gospod deželni glavar zame storil kake korake.

Saj je moj pokojni blagi soprog imel naslov dvornega svetnika in sam opravljal službo, katero danes opravljajo trije gospodje nadzorniki.

Stara sem in hudo boleha. Mučno začudenje mi vzbuja, da se mi ne privoščijo priboljšek, ki mi ga je vlada naklonila vsled zaslug blagopokojnega soproga in radi moje dokazane bolehnosti, ko mi je odklonila prošnjo za pokojnino po dvornem svetniku, ki je bila po mojem mnenju docela opravičena.

Z žalostjo me navdaja, zlasti pa še umazani napad na gospoda deželnega glavarja, ki z mojo navedeno zadevo ni imel niti najmanjšega stika, če tudi bi se po mojem prepričanju ne bi bil prav nič pregrešil, če bi se bil potegnil zame bolno, priletno vdovo, če sem tudi slučajno njegova tašča.

Mislím, da mora vsak pošten človek obsojati najostreje tako nizkotno in podlo obrekovalno početje, kakršno se je zljubilo »Slov. Narod«, čigar ustanovitelj je bil moj pokojni soprog in ki ni nikdar v svojem življenju vedoma komu kaj žalega storil.

V Ljubljani, dne 31. majnika -1913.

Terezija Šuman,

vdova po deželnošolskem nadzorniku in slovenskem pisatelju Jos. Šumanu.

KONSEKRACIJA NOVEGA DUNAJ-SKEGA NADŠKOFA

Friderika Gastona Piffa se izvede jutri, 1. junija 1913, v samostanski cerkvi v Klosterneuburgu. Blagoslovljenje izvede nuncij conte Scapinelli, asistiral bosta pomožna škofa dr. Zachokke in dr. Pfluger. Ceremonija se prične ob 7. uri zjutraj. V nedeljo, 8. junija, bo pa novi dunajski knez nadškof Piffel v metropolitanski stolici sv. Štefana na Dunaju vstoličen.

Zobna krema

KALODONT

Ustna voda

MATTONIJEV

GISSHÜBLER

naravna
alkalična kislina

najboljša dijetična in osvežujoča pijača

preizkušena pri želodčnih in črevesnih ka-
tarih, obisnih in mehurnih boleznih, katero
priporočajo največkrat zdravniki kot bistveno
podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih kopeliških zdrav-
ljenjih in kot poznejše zdravilo po kopeljih
24 38 in trajno porabo. I (VI.)

Izvirnik: **Giesshübl Sauerbrunn**,
železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih
Prospekti zastoni in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih
špecerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami
in vinom.

Zaloge pri Mihael Kasner-u, Peter Lass-
niku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 11

Kovačnica

eno uro od Ljubljane, z 2 ognjišči, vse
skoro novo, se proda. Posebno ugodno
za kovača, ki izvršuje tudi kolarsko
obrt. Dela mnogo. Cena po dogovoru.
Ivan Burkelja, Spodnja Zadobrova 3,
p. D. M. Polje. 1559

DEMISIJA ŠPANSKE VLADE.

Kabinet Romanones je demisio-
niral.

Za poletno sezono. Našim cenjenim
bralcem že dobro znana tverka V. J. Hav-
liček & brat, kopališče Poděbrady, Češko,
je priložila današnji številki »Slovenca«
cenik za damsko in moško blago, razne barve
in kakovosti. — Za naročila vzorcev izvo-
lijo čitatelji vporabiti prospektu privito do-
pisnico.

Laurin & Klement

**NOVI
MODELI
1913**

7 HP. 13 HP. 16 HP.
20 30 40

nedosežne kakovosti, vedno
pripravljeni za nabavo.

Ovratnike za prečastito duhovščino

priporoča **Josipina Podkrajšek**
Ljubljana, Čevljarska ulica šte. 2
— Naročila po pošti se izvrše točno. —

Zahvala.

Ob prerani izgubi našega pre-
ljubljenelega soproga, oziroma do-
brega očeta, gospoda

Antona Košir

se za došla tolažila in spremstvo
na zadnji poti vsem iskreno zahva-
ljujem. Posebno še zahvala prija-
teljem iz Stare Loke za obilno ude-
ležbo!

Škofja Loka, 30. maja 1913.

Zalujoča rodbina Košir.

Zahvala.

Za prisrčne dokaze odkritega so-
čutja, ki so nam došli povodom bo-
lezni in smrti našega iskreno ljub-
ljenelega soproga, predobrega očeta,
brata, starega očeta in tasta, gospoda

Ivana Wohinza

učitelja in šolskega vodja v pokoji

se tem potem kar najprisrčneje
zahvalujemo. Posebno zahvalo pa
smo dolžni g. župniku za njegov
trud in tolažbo, gđni učiteljici in
krajnemu šolskemu svetu za njih po-
žrtvovanost, gđnam, tovarišicam,
g. tovarišem za njih mnogobrojno
spremstvo predraga pokojnika do
prezgodnjega groba in njih ganljivo
petje, ter za krasen, v srce segajoč
govor ga. nadučitelja B. Andoljška,
kakor tudi darovateljem krasnih
vencev in vsem onim, ki so prerano
umrlega spremili v tako ogromnem
številu k večnem počitku.

Kresnice, 29. maja 1913.

Zalujoči ostali.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Hranilnice in posejilnice v Leskovici“

registrirane zadruge z neomejeno zavezo

ki se bo vršil

dne 8. junija 1913 ob pol 3. uri popoldne
v Leskovici št. 1.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev računov za leto 1912.
3. Volitev načelstva, računskega pre-
gledovalca in njega namestnika.
4. Slučajnosti.

1664

Odbor.

Sanatorium Emona v Ljubljani,

Komenskega ulica 4
Privatno zdravilišče za notranje in kirurške
bolezni. — Porodnišnica. — Medicinske kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dož. boln.

Več voz

1387

konjskega gnoja

se odda. Vprašanja na Oroslov
Dolenc, Ljubljana, Wolfova ul. 10

Avtomobil

(Phönomobil)

1624

model 1912, 8 konjskih sil, v najboljšem stanju
se po ugodni ceni proda. — Naslov se poizve v
upravnistvu tega lista pod št. 1624. (Znamka!)

Tovarna strojev išče trgovskega potnika

zmožnega slovenščine in nemščine za Go-
renjsko. — Začetkom proti proviziji, ob
zadovoljnosti proti stalni plači. Ponudbe:
Dobra moč, veliki zaslužek 1300 na uprav-
nistvo tega lista. 1300

Dražba stoječe mrve

več oralov, za vsake vrste živino, ob
lepi cesti pri Rdečem Križu v Rudniku
se vrši 1. junija, oziroma 8. junija t. l.,
vselej v nedeljo ob pol 3. uri popoldne.

Natančnejša pojasnila v tej zadevi se
dobe vsak dan do 3/4 7. ure zjutraj v

Kladezni ulici št. 5.

1669

Lepa, fina, skoraj nova

salonska garnitura

se zaradi preselitve poceni proda. Vpra-
šanja in ogled: Šolski drevored št. 2.
II. nadstr. 1702

Fotogr. aparate

in vse potrebščine ima v zalogi

„Adrija“ drogerija in fotomanufaktura
v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 5.
Zahtevajte cenike! 1431 Zahtevajte cenike!

OTVORITEV GOSTILNE.

Uljudno naznanjava slav. občinstvu, da otvoriva v nedeljo 1. junija

PIVNICO BREHER, TRŽAŠKA C. 19

poprej gostilna Novak. Na razpolago je velik salon za društvene
veselice kakor tudi zborovanja. Za obilen obisk se najtopleje priporočava

MATIJA IN AMALIJA WITZ.

Globoko potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem, da je naš iskrenoljubljeni soprog,
oziroma oče, gospod

Franc Juhan

nožar in posestnik

danes ob 3/4 5. uri zjutraj, previden s svetimi zakramenti
za umirajoče, v 63. letu starosti, po kratki in mučni bo-
lezni, v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnika se vrši v nedeljo, 1. ju-
nija ob 1/2 6. popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta št. 12,
na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v več cerkvah.
Nepozabnega priporočamo v molitev.

Ljubljana, 31. maja 1913.

1698

Zalujoči ostali.

Električni lokomobil

v prav dobrem stanu, skoro nov, ki
ima 24 konjskih sil, se proda po prav
nizki ceni. Več se poizve pri lastniku:
Ivan Dovžan, Tržič 53, Gorenjsko. 1644

V lepem kraju na Koroškem v Rožni dolini
se odda za poletno sezijo

lepo stanovanje

z dvema sobama, popolno opravo ter kuhinjo
Naslov pove upravnistvo „Slovenca“ pod
št. 1637. (Znamka za odgovor.) 1637 5-1

Ženitna ponudba

Mladenič v srednji starosti in ne-
omadeževan se želi poročiti z gospo-
dično, katera naj bi imela lepo po-
sestvo z gostilno ali trgovino. Jma
več tisoč kron premoženja po svojih
starših. — Ponudbe naj se pošljejo
na upravo „Slovenca“ pod znamko:
„Vesela bodočnost 1696“.

Lepo poslopje

v St. Vidu nad Ljubljano prodam

Prav blizu farne cerkve, jako ugodno
za letovišcarje in tudi za zasebno sta-
novanje. Prilike ne zamuditi, ker bodem
prodal vsled obrtnih razmer. Več se
izve istotam pri lastniku v št. Vidu
nad Ljubljano šte. 76. 1691

Prodajalka

v špecerijski stroki želi službe za takoj
ali za pozneje. Naslov pove uprava po
šte. 1697. (Znamka za odgovor.) 1694

UČENCA

za mizarsko obrt sprejme takoj
Ivan Bučan, mizarski mojster
v Vižmarjih pri Ljubljani.

Idrijske novice.

i V delo pri rudniku so ta teden sprejeli 30 mladih fantov. Oglasilo se jih je nekoliko več, a eni so še prešibki za naporno delo v jami; te izvrše zdravnik, druge pa odsluži rudniški uradnik, ker jih več ne potrebuje.

i Rudniški oficijal Peter Kenda stopi v pokoj, njegov namestnik pride iz daljnega Mosta (Brux). Se bode najbrž težko privadil Idriji, ko je že 30 let služboval na Češkem. Veliko boljše bi bilo, da bi bili imenovali kakega domačina, saj imamo sposobnih moči na izobilje.

i Zgradbe. Gradilo se letos pri nas pač ne bo mnogo, ker ni še premagana denarna kriza. Vendar se pa še dokaj zida. Lična hiša fotografa Pelikana ob zbiralnici je skoro dovršena. Tudi občina zida, dasi ni še rešen proračun. Te dni so nehali s popravili poti v Rižah med hišami št. 363 do 367. Posestnika hiš št. 363 in 364 sta gotovo zadovoljna. Lepe, prostorne stopnice, močna ograja, ličen zidec ob strani ugaja očem. Manj bo zadovoljen posestnik št. 367, kateremu je oče nekega občinskega odbornika rekel: »Če bi bil naš, bi ti vse naredili!« Za popravila javne poti ob hiši št. 365, katere posestnik je tudi pristaš S. L. S., je pa zmanjkalo denarja. Komisija je določila pri ogledu, da se napravijo nove stopnice. V proračun je bilo res tudi postavljeno: »Naprava novih stopnic pri hiši št. 365, 26 komadov po 4 K, znaša 104 K. Novi železni držaji, 11 m, po 3 K, znaša 33 K.« Delavci so že odšli, pri hiši št. 365 pa je ostala stara groblja. Županstvo mora podjetnika prijeti, da izvrši po načrtu, oziroma proračunu. Saj pač niso ti proračuni samo na papirju? Ali se ne razpisujejo večja dela? 838 kron je že nekaj.

i Klerikalne in napredne steze imamo zelo v Idriji. Tako smo že ločeni. Nekega dne naprednjak kupi hišo št. 335 v Grapi. Sosed ni njegov političen somišljenik. Vendar se mu približa ter mu prigovarja: Prepovejta pot za hišo, če nama je noče občina popraviti. Pomažalo je. Občina se je lotila dela in lepo razširila pot za imovitega trgovca naprednjaka hišo, pri hiši št. 336, katere posestnik je sicer le rudar, a voli s S. L. S., so prenehali z delom. Če ne verjameš, pojdi pogledat.

i Nova cesta iz Riž v Grapo je že precej občno stala. Pa naj bi že bilo, če bi se kaj pokazalo. Kakor pa je videti, bo prišla občini tesna pot predrago. Stavbna in kreditna zadruga je kaj malo prostora odstopila.

Jeseniške novice.

i Kat. delavsko društvo priredi predstavo, ki se vrši v nedeljo, dne 1. junija 1913, v »Delavskem domu« na Savi. — Uprizori se: »Za pravdo in srce«, tragedija v 5 dejanjih; spisal Anton Medved. — Pri predstavi sodeluje društveni orkester. — Začetek točno ob 8. uri, Blagajna se odpre ob 7. uri. — Vstopnina: Sedeži I.—IV. vrste 1 K; od V.—VII. vrste 80 vin.; od VIII. vrste dalje 60 vin. Stojšče 30 vin.

i Dela za novo šolo na Jesenicah so se oddala. Večja dela so prevzeli domačini. Začele so se zopet nove intrige, to pot iz Ljubljane. Vsak korak, ki smo ga v tej prevažni stvari naredili, smo si morali priboriti z mečem v roki. Naj bi bila nova stavba res kakor iz kamna izklesan spomenik poštvalnosti in razumnosti jeseniških občanov. Več zanimivosti o tej stvari bomo še priobčili.

Dr. J. Šleibinger: Slovarček slovenskega in nemškega jezika. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Cena 1 K 20 vin., vez. 1 K 80 vin. — Dijaški list »Mentor« piše: Ta slovar je za samouke in za šolske potrebe kakor ustvarjen. Tu se ne vrste besede brez oblik kakor v običajnih slovarjih, temveč so vse nepravilne oblike pri sklanjavi in spregatvi posebej navedene. Pristavljeno je tudi, je li glagol šibek ali krepak, se li tvori v preteklem času s pomožnikom haben ali sein. Kdor ni v nemščini posebno trden, mu bo slovar izvrstno služil.

— Dve jubilejni igri. V proslavo Konstantinovega in Ciril-Metodovega jubileja je »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« izdalo dramatsko pesnitev

»Slovo slovanskih apostolov« v treh dramatskih slikah in igro »Skrivnostna zaroka v štirih dejanjih. Obe igri sta po svoji sestavi in vsebini zelo prikladni za slavnostne prireditve, a tudi ob drugih prilikah bodeta našemu ljudstvu zelo ugajali.

V burji in viharju. Zgodovinski roman iz hrvaške preteklosti. Spisal dr. Velimir Deželič. Cena 3 K, eleg. vezano 4 K 80 h. Dobi se v »Katol. Bukvarni« v Ljubljani. — Burno dobo hrvaške zgodovine za časa Braslava, kneza posav-

ske Hrvaške, ki je vladal v IX. stoletju v starodavnem Sisku, nam opisuje pisatelj v živih slikah, seznanjajoč nas pri tem z drugimi svetovnimi dogodki tistega časa. Pisatelj slika madžarske navale v našo domovino, narodne običaje, boj krščanstva s poganstvom, prvo zarjo hrepenenja po narodni slogi in padec posavske kneževine. Knjiga vzbuja veliko zanimanje od začetka do konca in iz vsega se zrcali trpljenje in slavni dnevi Jugoslovanov.

»Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Visoko, moderno podobo, lepoto linij, udobnost dajo samo

Warnerja Rust Proof

STEZNIKI

(Originalno ameriški izdelek).

Se pere kakor vsako drugo perilo, ne da bi se odstranile vloge. Za vsak kos se jamči.

Edina zaloga v Ljubljani:

Josipina Podkrajšek,

Ljubljana, Čevljarska ulica št. 2.

Priporoča tudi veliko zalogo higijeničnega perila, Jägervega in Tetra ter vse druge modne predmete najboljše kakovosti.

Naročila po pošti se izvršujejo točno.

Zahtevajte cenik

PUCH-koles

1913!

Edino zastopstvo

F. Čuden

Ljubljana

Prešernova ulica

Dobro cestno kolo „Courier“ s Torpedo prostim tekom K 110.—

Fino trpežno kolo za ture „Rambler“ s Torpedo prostim tekom K 150.—

Najboljše kolo svetovne znamke „Puch“ s Torpedo prostim tekom K 200.—

Od dobrega najboljše! je še vedno izvorni
Singerjev šivalni stroj

Dobi se samo v naših prodajalnah s takim izveskom

in s to varstveno znamko

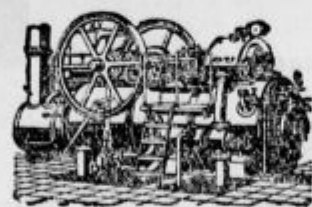

Ljubljana, Sv. Petra cesta 4, Novo mesto, hiša lekarja Bergman, Kranj, Glavni trg 119 in Kočevje, Glavni trg 79 ali pa po naših potnikih.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF MAGDEBURG-
BUCKAU

Podružnica na Dunaju: III. Am Heumarkt št. 21.

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem. 3438

Originalno strojedelstvo Wolf 10—800 HP.

obratni stroji z najvišjo popolnostjo in dobičkom, za industrijo in poljedelstvo.

Doslej izdelanih nad 720.000 H.

Strogo solidna najstarejša domača trdka!

Juvelij, zlatnina, srebrnina ter razne ure. — Popravila in nova dela po najnižji ceni.

Edina zaloga ur z znamko „TUP“.

Lud. Černe

juvelir, trgovec z urami ter zapriseženi sodni cenilec.

Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Geniki zastoj in poštne prosti!

Priložnostni nakupi

30.000 parov visokih čevljev na zadrgo!

3 pari visokih čevljev na zadrgo za K 14.75

kot kaže slika, popolnoma iz najboljšega usnja z dobriimi podplati. Teh 30.000 parov čevljev je bilo namenjeno za balkanske države, ki so mi pa vsled vojske ostali. Zato prodajam pod lastno ceno 3 pare čevljev za gospode ali visoke čevlje na zadrgo za ženske iz najboljšega usnja in v vseh velikostih za K 14.75. Pri naročilu zadostuje številka ali pa mera v centimetrih. Razpošilja po povzetju prva krščanska razpošiljalnica čevljev: Franc Humann, Dunaj II. Aloisgasse 3/10 R.

Cenjeni naročniki se prosijo za nadaljnja priporočila

Izredni uspeh, ki sem ga dosegel pri svoji

ŽITNI KAVI

v vseh slovanskih pokrajinah, me nagiba, da iznova opozarjam na ta svoj prvovrstni izdelek, ki po svoji kakovosti in nizki ceni ne pozna nobene konkurence, ter se smatra za neobhodno potreben predmet za vsakdanjo rabo v vsakem gospodinjstvu. Z vzorno in skrbno postrežbo sem si pridobil v vseh slojih prebivalstva popolno zaupanje in z zadoščenjem moram na tem mestu naglašati, da se znatno množi krog mojih odjemalcev. Obrnite se torej z zaupanjem na mojo izborni trdiko in prejeli boste za 4 K 5 kg izborne žitne kave poštne prosto na vsaki pošti. Vsaka pošiljka je zašita najskrbneje v zelo močno platneno vrečo in vsebuje vrhutega še dragoceno premijo: predmet, poraben v vsakem gospodinjstvu. Obrnite se takoj zaupno na trdiko

Jos. Veselý, Praga VII. 586

in postali bode te za vedno moj stalen odjemalec.

906

Krasno

posestvo

je na prodaj

v prav lepem kraju blizu Celja; enonadstropna hiša, gostilna in trgovina z mešanin in manufakturnim blagom, velik sadonosnik, dva oralna vinograda, hlev, ledenica, klet ter veliko posode za vino, travniki, njive, gozd in velik inventar. — Proda se tudi sama hiša z gostilno in trgovino, sadnim vrtnom in vinogradom. Pojasnila daje gosp. Hugo Turk v Ljubljani.

1605

Brzojavke:
Prometbanka Ljubljana.

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, prej J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 30 podružnic, Vogal Marijin trg — Sv. Petra cesta. Delniški kapital in rezerve 52.000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjižice ter na konto-korent z vsakodnevnim vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje.

15

Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil na vseh tuzemskih in inozemskih mestih. — Izplačevanje kuponov in izžrebanje vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodajanje deviz, valut in tujih novcev. — Najmodernejši predelavi samoshrambe (safes) za ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom stranke. — Brezplačna revizija izžrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanja

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsekdar brezplačno. Stanje denarnih vlog na hranilne knjižice dne 30. aprila 1913, K 69,624.920.—

31. decembra 1912 na knjižice in tekoči račun K 214,160.979.—

C. kr.

priv.

Telefon št. 41.

Najcenejše dežnike in solnčnike

domačega izdelka

prilporeča po najnižji ceni in najboljši kakovosti
slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo 19. Prešernova ulica 4.

Popravila točno in ceno. 537

C. kr. oblastveno potrjeno učilišče krojnega ri- sanja.

Dobi se tudi kraj po životni
meri. Istotako se izdelujejo obleke točno
in po primerno nizki ceni.

Franja Jesih,
Ljubljana, Stari trg 28.

4172

Perje za postelje in puh

prilporeča po najnižjih cenah

EMIL KRAJEC

preje F. Hiti

3534

Pred škofijo šte. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo

Anton Presker

krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta 14.

se prilporeča sl. občinstvu za mnogobrojen poset
zlasti pa preč. duhovščini in izdelovanju vsakovrstne
duhovniške obleke (talarjev itd.), iz trpežnega
in solidnega blaga, po nizkih cenah. 811 52

Telefon 145.

2114

Tovarna za kovinsko blago in zvonolivnica J. HILZER & KO., Dunajsko Novomesto,

se prilporeča za nabavo zvonov, melod. in harmon. zvonila
vsake velikosti in glasu. Jamstvo za določen in poln glas,
najčistejši vglasitev in najboljši material. Stojala za zvo-

nove iz kovanega železa ali lesa. Lahko-
no zvonjenje, najbolj-
ši način teka. Nagla
izvršitev najnižje
cene. Ugodni plačilni
pogoji. Stari nerabni
zvonovi se sprejmo
v prečiščeno, ravnojsko
se izdelujejo železna
stojala najboljše kon-
strukcije z dolgolet-
nim jamstvom. Pro-
računi in projekti
vsak čas zastoj in
franko na razpolago,
enako tudi prilpore-
čila kakor tudi pri-
znanja pisma.

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

pokrivalec streh in klepar, vpeljalet strelo-
vodov ter instalater vodovodov

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Prilporeča se slavnemu občinstvu za izvrše-
vanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim
skriljem z

asbest-cementnim škrliljem (Eternit) patent Habschek

z izbočno in ploščnato opeko, lesno-ce-
mentno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska kleparska
dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in poštne prosto.

20

Najkrajša in najcenejša vožnja v Ameriko

z modernimi, velikimi brzoparniki iz
Ljubljane čez Antwerpen v New-York

je proga

rdeče zvezde „Red Star Line“.

Na naših parnikih „Lapland“, „Finland“,
„Kroonland“, „Vaderland“, „Zeeland“, „Sam-
land“, kateri vsak teden v sobotah oskrbu-
jejo redno vožnjo med Antwerpenom in New-
Yorkom, so snaznost, izborna hrana, vljudna
postrežba in spalnice ponovom urejene v kajite
za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminent-
nega pomena in traja vožnja 6 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldan.

Naša proga oskrbuje tudi po večkrat na mesec
vožnjo čez Kanado, katera pa je izdatno ce-
nejša kakor v New-York.

Pojasnila daje vladno potrjeni zastopnik

Franc Dolenc

v Ljubljani,

Kolodvorske ulice odslej št. 35, od južnega
kolodvora na desno, poleg predilnice.

Prvo kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklu

Augusta Agnola, Ljubljana

Dunajska cesta št. 13 poleg „Figovca“

s.e prilporeča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor
p. n. občinstvu za prevzetje in solidno izvršitev vsakovrstnega

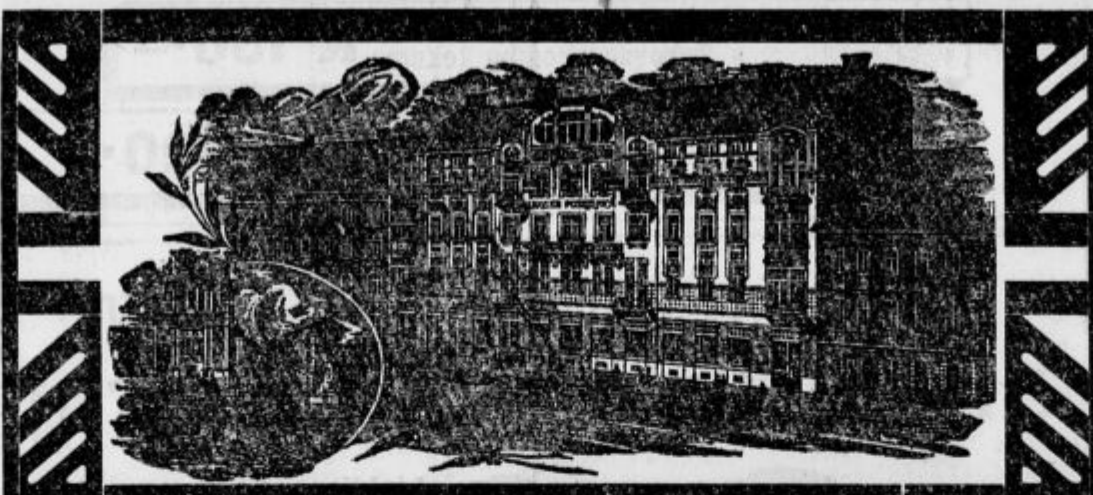
umetnega steklarstva in slikanja na steklo

za steklarstvo v figuralni in navadni orna-
mentiki, stavbno ter portalno steklarstvo kakor
vsakovrstna v to stroko spadajoča dela vse v najmo-
dernejšem slogu in po najnižjih cenah.

Zaloga kakor velika izbira steklenega in porce-
lanastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov
podob, izdelovanje okvirov za podobe itd. 3686

Narisi in proračuni na zahtevo zastoj.

Sprichevala mnogih dovršenih del so na razpolago p. n.
odjemalcem v ogled.

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 6, pritličje, v lastni
hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadržniki temveč

tudi cela dežela Kranjska

ter jih obrestuje po 4 $\frac{3}{4}$ %, brez
kakega odbitka, tako da sprejme
vložnik od vsakih vloženih 100 K
čistih obresti 4.75 kron na leto.
Stanje vlog je bilo koncem marca
1913 čez 22 milijonov kron. Za
nalaganje po pošti so poštnohran.
položnice brezplačno na razpolago.

Natčelstvo.

Prilporečamo hitre

drože (presgerm)

iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana,
Frančiškanska ulica 8. Izborna blago!
Točna postrežba. Zahtevajte drože v
prid »Slovenske Straže«. 159

Kadar hočete dobro blago kupiti, obrnite se na
tvrdko

KATINKA WIDMAYER

pri „SOLNCU“ za vodo

katera ima v zalogi dobre in trpežne
čevlje za dame, gospode in otroke.
Izdelovanje suhih šopkov, nagrobnih
vencev, trakovi z napisl. Bluze,
vrhnja in spodnja krila, nogavice,
rokavice, vsakovrstno perilo itd.

Postrežba točna, cene najnižje. Prosim
priprčajte se!

3090

Pristno brnsko blago

za pomladansko in poletno sezono 1913.

Kupon. 3.10 metr. dolg. za	1 kupon 7 kron
kompletno moško obleko	1 kupon 10 kron
(suknja, hlače, telov-)	1 kupon 15 kron
nik) zadostno, stane le	1 kupon 17 kron
	1 kupon 20 kron

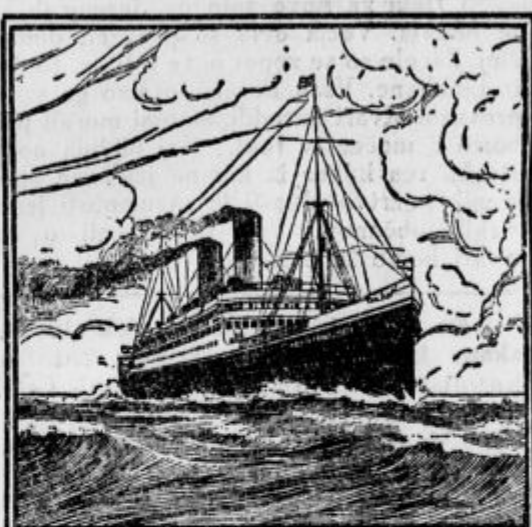
Kupon za črno salonsko obleko K 20.-, kakor
tudi blago za površnike, turistične obleke, svileni
kamgari in blago za damske obleke, pošilja po
tovarniški ceni kot realna in solidna, dobroznana

zaloga tovarniškega sukna

Siegel-Imhof Brno, Morava.

Vzorec zastoj in franko.

Vsled direktnega naročila blaga pri tvrdki Siegel-
Imhof iz tovarne imajo zaslubniki mnogo
prednosti. Vsled velikega blagovnega prometa
vedno največja izbira povsem svežega blaga. Stai-
ne, najnižje cene. Tudi najmanjša naročila se
izvrše najskrbneje, natančno po vzoru. 464

Potniki v severno in južno Ameriko se vo-
zijo sedaj le po domači avstrijski prog

Austro-Amerikana

Trst — New York, Buenos Aires,
Rio de Janeiro, Santos, Portland,
Quebeo, Montreal, Kanada i. t. d.

z najnovejšimi brzoparniki z dvema
vijakoma, električno razsvitlavo,
brezžičnim brzoparom, na katerih
je za vsakega potnika preskrbljeno,
da dobi dovolj domače hrane z vi-
nom, svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v severno Ameriko vsako soboto,
v južno Ameriko vsakih 14 dni,
v Kanado vsaki mesec enkrat.

Vsakovrstna pojasnila daje rade-
volje brezplačno in prodaja vozne
liste glavni zastopnik za Kranjsko,
Stajersko in Koroško

Simon Kmetetz, Ljubljana

21 Kolodvorska ulica 26.